

Sl. No. 489

PRAHLADA

(A Drama in 4 acts)

936

16 FEB 1924

ప్రహ్లాద
(4 అంశము నాటకము.)

1133

BY

DRONAMRAJU SITARAMA ROW,

మహాద్వారము

(శ్రీకృష్ణకావ్యము సమగ్రతరంగిణి (ప్రాయశ్చిత్తాది) చాలకవి శతావధానము)

అర్చయ్య శేట:—గంపన్నదుంబ సింగరాచార్యులుగారితే రచించినది. ఈ నాటకము ఒక్కరాత్రి ప్రదర్శించుట కనుమోలముగ వ్రాయబడినది.

క్రొత్తిపాటలు—శకుపాలాధ. మయసభ, రావము, దొంగవీరస్తోత్రము, శామ శ్రీకృష్ణునిరాయరాగము, భీష్ముని ఉపదేశము, ముద్దయ్య అశ్వత్థామ పరాధము, పాండవులు స్వర్గమున కేట, మన్నగు విషయములు ఉదయితరవలెన నందుడను నేరమును పాదువును బూజించుచు ఉదయి వేషముతో బోయి శ్రీకృష్ణుడు దుర్యోధనుని సొద ములాతుట, అసలు నందుడ కచ్చిపడిమ్ము. దుర్యోధను డిప్పు కచ్చి తిగి కచ్చితి వేరుని ప్రసంగించి దండింపబోవుట, విష్ణుదూత లడ్డిగించి కందుని విమోచమునై శక్తిం యుగానిపోవుట, సీతారాముడను పంచముః భక్తుడై శ్రీకృష్ణుని బ్రోచుము బూజించు చుండ, దుర్యోధనుడు, ద్రోణుని పోరాత్సాహమున నావిగ్రహము నదిలొ బాటవేయించుట, ద్రోణుడ నీలిదినరాక నందు దావ్యనింప నా విగ్రహముతనిచేతికి కమ్ముట, గంగ ద్రోణునితోఁ గులముకలపై భక్తియుత్తముడని బోధించు. ఇంక ననేకకౌక్యము సంగతులు పరిపదగించి. కడ భక్తిరసముగల ప్రదర్శనాద్వయము నాటకము. వెల 1-4-0

సంపూర్ణ రామాయణము (4 వ కూర్పు)

ఇది బ్రహ్మశ్రీ గూడూరి శ్రీతీర్థరాయగారిచే రచియింపబడినది. ఇప్పటికి అయిదు వే ప్రతులు అచ్చుండి అతిశ్రద్ధాకాలములో ఘనము నాలుగువేల ప్రతులు ఖర్చుపడెనని. ఖర్చునుఁటి మాగ్ర ధమునవచ్చు ప్రాశస్త్యమును గూడ కనుగొనుడు. ఇది రసంపూర్ణ రామాయణములవలెగాక, మాగ్రంధమునందు 58 కీర్తనలు (మట్టు) కలవు. చదివిన మీకే తెలియగలదు. భక్తిరసముగల నాటకము.

శ్రీకన్యకామ్నవారి పాటలు. 0-5-0

వైకుంఠ 102 గోరిముల వివరములున్న శ్రీకన్యకామ్నవారిపాటలను గలవు.

చంద్రకాంత హరికథ. వెల 0—6—0

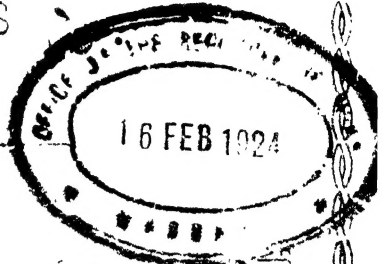
ఇది అచ్యుతగారి పీఠభద్రాదాసుగారిచే రచింపబడి, గంధర్వరగాణితే రాజనంద్యి, పాశురాలు, నర్సాపురం, వరైరా ప్రాంతమునకు వారిఁజెప్పబడి ప్రసిద్ధి జెందియున్నది. హాస్యగ్రంథములు (ఒక్కొక్కటి లక్షా భరిమ)

అడమోకు	అడంగుల ముచ్చట్లు	కళల కావరాజు
మగమోకు	ప్రయివేటు వక్రియ	అడంగుల మిఠింగు
కలివాక్	రైలు చిరిగిము	మునలిమగళ, పుడయ పెండ్లాము
లమ్మ	విచిగి పన్నములు	ధము దైవము
అంతాగయ్య	బోగము మేళము	హాస్యపు పాటలు 0-6-0
	కవినకీర్తనలు, పాటలు	వెల 0-1-0

శ్రీ సీతారామాయణ నేమ కృపెని, బుక్ స్టేషన్లు, బెదిపా

శ్రీ

ప్రకాశ

ప్రొటోరాజు శ్రీతారామాస్వామిగారిచే

రచియింపబడినది

1133

కవిత్వము

మోక్షమార్గము

శ్రీశ్రీతారామాస్వామిగారిచే

రచియింపబడినది

శ్రీమదీశ్వరమూర్తి

కవిత్వము

1900-8-0

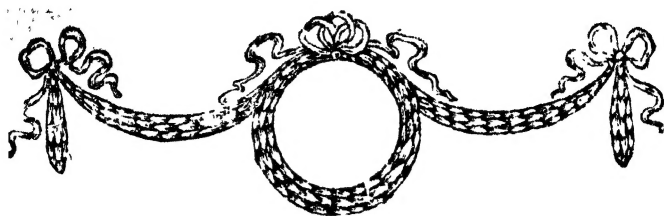
ఈ నాటకమున వచ్చు పాత్రలు.

-:-:-

1. హిరణ్యకశిపుడు } దైత్యులు.
2. హిరణ్యశిఖుడు }
3. హయగ్రీవుడు — మంత్రీ
4. పశ్చాదుడు — హిరణ్యకశిపుని కుమారుడు.
5. శ్రీహరి — వైకుంఠ నాథుడు.
6. జయ } ద్వారపాలకులు.
7. విజయలు }
8. సనకసనందనులు — మునులు.
9. చాచామార్కులు — గురువులు.
10. దేవేంద్రుడు — అమరిలోకభర్త.
11. మణియు - దైత్యకీ గులు - మొదలగు వారాయానందకృష్ణమున వతులు.

స్త్రీలు.

శ్రీమతి. హిరణ్యకశిపుని భార్య.

ప్రహేళిక

ప్రథమాంకము.

రంగము:—(వైకుంఠము:— ద్వారముముందు జయ విజయులుండును.

ప్రవేశము:—సనకుండు—సనందనుడు)

సన—(ముందుకువచ్చుచు) జయవిజయులారా! మీగు మమ్మేల వారెందురు?

జయ—ఈకారణములన్నియు మీకేల! కార్యంతరవల్లయై లక్ష్మీకళ తుగ్గిడు మందిరమున నున్నవాడు. ఆశ్రద్ధవల కరుడెంచువరకును నుండిరేని యుండుడు. లేదేనిపొండు. మీగు లోనికేగుటకు వలను పడదు.

సనంద—ఏమిదీ! నిష్కాములమైన మాముండుల నిత నిర్ణయముగా బలికెడరేల!

జయ—నిరంతరమును శ్రీమన్నారాయణ చరణారివింద సన్నిధానమున మెలగు మాకు మీభయమేల?

సన—ఓయీ నీవు తొందరపడకుము. ఒకవేళ నీవు మమ్ము మందిరప్రవేశము సేయనిచ్చితివేని శ్రీహరి మమ్ము దండించునని భయమగున వలదు. ధరామర వేషధారులమైన మాకును నారాయణునకును భేద మానంతయులేదు.. శంకింపక మమ్ము బోనిండు.

(సడుచుచున్నాడు)

జయ—(వారిచి) ఏమి! ఈసాహసము. మమ్ముల సత్రిక్రమించిపోవు చ్చుడిది. మావాక్యములనాలించిమరలిపొండు. మాటలతోజెనరేని,

విజ—బలవంతముగ నవతలకు బంపబడుదురు.

ప్రతి స్థాన నాటకము.

సనంద — (కోపముతో) ఏమీ! గర్వము. మునులమగు చుమ్మే భయ పెట్టించుండిరా?

సన — అఖండతపోనిష్ఠాగరిష్ఠులమైన మునీంద్రులమని మీ రెఱిగియుండి యు మమ్మిట్లువారించిన కారణమున మీరలు భూలోకమున డైత్యులై జన్మించెదరుగాక!

జయ-విజయ--హరి! హరి. (మూర్ఛిల్లి తెలివివెందుదురు).

జయ — తాపసోత్తములారా! పిచ్చుకపైన జంహగ్రస్తమన్నట్లు మీకోపము మాపై వినియోగించితిరా! అక్కటా! మేమేమిసేయదుమా. గర్వాంధకారహృదయులమై మిన్నవమానించిన కారణమున మేము తగినఫలబహుభవించితిమి.

విజయ — భూసురోత్తములారా! కామకోధిభోధములకు నిలయమైన డైత్యకులమునాదా మేము జన్మించుట! హా! ఎంతోష్టము. మీనలన నానంతయు లోపములేను. పుష్కలములగు మిమ్ముఁ బరాధిభించిన కారణమున మాకీర్తిహత వాటిల్లినది. మాయంమఁ గరుణార్ద్రహృదయులై యిట్లనుగ్రహింపుడు.

ఉ॥ మీకగుణావళోకిన స • మేతులఁగామముఁజేయ జిత్తములే దూకొనెనేని మాచనువుఁ • దోయక యాదగులోభ మోహముల్ గైకొనిపుట్టుచోట నవ • కంజదళాక్షుని నామవిస్మృతిఁ బైకొనకుండ వాన నె శు • భంబగు మీఁదిమదీయజన్మముల్ ॥

(విష్ణుమూర్తి ప్రవేశించును)

విష్ణు — (తనలో) ఏమీ! కౌకలము. (అతోచించి) సశీ. తెలిసినది. తమ్మువారిచినకతమున నీమునీంద్రులు జయవిజయులను శాశత పుంజేసినారు. (ఎదుటజూచి) ఇదుగో! సనకసనందనాదులు—(సమీపించి మునీంద్రులారా! ఈసేవకుఁడు నమస్కరించుచున్నాఁడు.

(నమస్కరించును)

సన — లక్ష్మీకళత్రా! నీ దివ్యమంగళ విగ్రహ సందర్శనమున మేము ధన్యులమైతిమి.

చం॥ పరమ తపోవిధూత భవః • పాపులమై చరియించు మాకు నే॥

డరయ భవత్పదాశ్రితుల • కల్గితపించిన భూరి దుష్కృత!

స్ఫురణ నసత్పదైకపరి • భూతులమై నిజధర్మహానిగా!

నిరయము నొందఁగావలసె • నేరమువెట్టిక మమ్ముఁ గావవే॥

సన—దేవా! నీ భక్తులకు శాపమొసఁగి నీ మండల మహాకాఠము

గావించితిమి. మమ్ము మన్నింపవలయును

విష్ణు—తాపసాత్మ మలారా! మీ కృపావిశేషము చేతనే నేను సత్కీ-

ర్తినందుచు నీ నైకుంతయున నుటిని. మదీయ ద్వారాలకులగు

జయ విజయులు మీయడల నపరాధము గావించిన కారియున

దగిన శిక్షకుఁ బాలెరి భృశ్యులు నేయు నపరాధము స్వాది చే

యగును గావున నీమూఁక దుష్కీకుఁ బాత్యుడనే మీరు నాకు

దేవతలగుటఁ జేసి మీ కెందెని యపకారము జేసినచో నది నాకుఁ

జేసి నట్లుగనే భావించెదను.

సనం—దేవా! ఎంతమాట ఎక్కాఁచించితివి.

సన—

ఉ॥ దేవగణాని కెల్లఁ బరః • దేవతలై తపరాగు నట్టి వి

ప్రావళి కాత్మనాయకుఁడ • నై పెనుపొదిన నీకు నీ ధరా

దేవతలై నన్న నధి • దేవతలైఁటయై వోద్యమౌ

దేవ సమస్తపావన సు • భీజనతాపన విశ్వభావనా॥

సనం—దేవా! ఈ జను విజయులకు మేము శపించితిమి

తే॥గీ అలిగి యేము శపించితి • మంతకంఠ

బెడిదమగు నాజ్ఞసేయ న • భీష్టమేని

జేయుమదిగాక సమధిక • శ్రీదనర్షణ

జేసి రక్షించెదేని ర • క్షింపుమీశ॥

సన—నీ వెట్లానర్పినను ఘాతు సంహంషమే! జను విజయులయెడ

మేమే యపరాధము గావించి యుటయని నీకుఁదోచినచో మమ్మెన

నిచ్చ వచ్చినట్లాజ్ఞాపింపుము.

ప్రహేళికా నాటకము.

విష్ణు—మాహాత్ములారా! మీరిందుకుఁ జిలింపకుండు మీచే శాపతప్తులయిన యీ జయ విజయులు దైత్యులై జనియించి,

కం॥ దేవ జనావళీ కుప్రహతి

గావించుచు నిఖిల భువన • కంటకవృత్తి

జీవించుచు నాయడ సం

భావిత వైరానుబంధ • భావులు నగుచున్॥

కం॥ ఆహవ ముఖమున నను నతి

సాహసమున నెదిరి పోరి చక్క • నిశితధారా

హతినెగి వచ్చెదరు

తాహమెలర్పంగ నాడు • సన్నిధికోణం॥

నన } అట్లేయగుగాక! భగవంతా! ఇంక నేనుగెదము. ఆజ్ఞనిమ్ము.
సనం } [నిష్క్రమింతురు.]

విష్ణు—[జయ విజయులను జూచి] జయ విజయలారా! మునుల శాపము ననుసరించి మీర లసురగిర్భమునఁ బట్టినలసివచ్చినది. నేను సరుద్ధుడనైయున్నను, విప్రవాక్యములన వారింప నెరిని. దైత్యులైన నాకు విపత్తులై రణమున నాచే గూలీ మూడుజన్మముల యనంతరము నాసన్నిధికి వచ్చెదరు. ఇ కబంసం.

జయ } హా! నేలఁగూలుదురు.]

విజయులు } [తెరవాలును.]

రంగము:— [సముద్రతీరము;—ప్రవేశము. హిరణ్యాక్షుడు.]

హిర—(తనలో) నాతోఁబోయి జూచిన పరాక్రమమంతాడి ముల్లోకములయందును గానరాకున్నవాడు. నరుణుని కపకేగి నాగోరణంబొనర్చుమనియిడుగ, నతండు నన్నుఁగాంచి భయపడి,

“చం॥ మనమున శాంతిఁబూని నియ • మాటున సంగర ముజ్జగించియే!

ననయమునున్నవాడెపు • డాహవకేగి బింపరాదు నీ!

ఘనభుజ విక్రనుస్ఫురిత • గాఢవిజృంభణమున్ జూంపఁ జా!

విన ప్రతివీరులెవ్వరును • లేరుముకుందుడు దక్క-నెక్క-డన్॥

అతడిప్పుడు నైకుంతముననున్నవాడు. అచ్చటి కేసు"మనిచెప్పెను. కానిమ్ము. నేనిప్పుడు నైకుంతమునకిరిగి విష్ణుని దాకెదగాక! (తొందరగానడచుచున్నాడు.)

(నారదాడు ప్రవేశము.)

నార—(తనలో) అహో! హిరణ్యశిఖ హిరణ్యక్షుల పరాక్రమ కిద్దూ భణ మతిదారుణమైయున్నదే. హిరణ్యక్షుడు త్రిలోకముల యందున్న మహావీరులనందఱను జయించి, దర్శించి చరించుచున్నాడు. (ఎరుటగాంచి) ఇహగో! దానవుడు. (సమీపించి) ఓహో! హిరణ్యక్షుడా యేమి?

హిర—నారదమున్నీద్రా! వందనములు.

నార—ఇప్పుడునీ ప్రయాణమెక్కడికో యడుగవచ్చునా?

హిర...దేవా! నీకు శిష్యురని కషయములేమున్నవి. శ్రీహరిని రణమున నిర్జించి దైత్యకులమునకు సంతోషముగలుగఁ జేయఁబోయితి ననియు నీకు రణగరమున కగుచున్నా.

నార—(తనలో) ఈగురాష్ట్రమునకు శ్రీహరిని విజించుటకే బుద్ధిఘోషిది. వీనికి వినాశ కాలము సమీపించినది. ఇప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుడు రసాతలగతభూమి నుద్ధరించుటకు వరాహరూపమున రసాతలమున నున్నవాడు వీనినచ్చుటకు బాపెద గాక! (ప్రకాశముగా) దానవేంద్రా! నీవు సరియైనవానితో బోరుటకు సంకల్పించితివి. నీయుగ్య మముబాగున్నది. ఇప్పుడా శ్రీమన్నారాయణుడు నైకుంతమున లేడు.

చ॥ గురుభూజాడమృహత్కుడు వి • కుంతపురింబున సేదనభేద భూ।

భరమువహింప నాదికిటు • భావముదాల్చి రసాతలంబునం।

దిగవుగనన్నవాడచట • కేగగనోల్లదువేని సేగుమం।

దరయగఁ గల్గునీకు నను • రాంతుకు తోడిరణంబవశ్యమున్॥

హిర—మనీంద్రా! ఇట్టి శ్రీహరిజాడఁ దెలిపినాకు మహాహాసకార మొనర్చితివి. ఇదిగో! నేనరుగుచున్నాను. [గర్జన]

నార — [తనలో] ఏడిప్పుడు వరాహరూపుండగు హరిచే నేలగూలను.
నేనును దూరమున నుండి యీ చిత్రమును జూచుచుండెదను. (యిం
చుకనడచి) అదిగో! దానవుడు త్రిహరిని గలసికొని యేదియో
పలుకుచున్నాడు.

(తెరలో)

కం॥ ఘనసూకర మూఢాత్మక
వనరుహ సంభూతదత్త వరః | దానమునం
గనివ రసాతలగతభువి
యనయూబును నాయధీశః | మైవర్తించుక॥

కం॥ గొనకొని నీవీధరశిం
గొనిపోకుము విడుము కాక | కొనియేగెదవే
గొనియెద నీహామమునై
కొను నాచీనములు నలును | కొననేమిటికి॥

నార — (తనలో) దైత్యుని వాక్యములకు శ్రీహరి ప్రత్యుత్తర మొసగ
కుక నిబదానాగ్రభాగమున ధరశిన్మ జలముపై ననారూపముగ
నిలిపి, దైత్యుని శాకుటకుఁగాబోలు నిల్లు వచ్చుచున్నాడు. నేనా
వైపున నిలచి చూచెదఁగాక. [నిష్క్రమించును.]

[వరాహరూపుండగు శ్రీహరయః హిరణ్యాక్షుడు ప్రసేతును.]

శ్రీహరి — [దైత్యునిజూచి] ఓరీ! నీవిక నెందుబోయెదవు?

మ॥ వినరా యోరి యమంగళాచరణ! యు॥ ద్వృష్టిక ననూనీమదిక
ననయంబుక వనగోచరంబగు మృగం | బాచుం దలంతెర నే
ననయక వన్యమృగంబయ్యాదు బలియై | యేతెంచు నీబోటి ఈ
శునక శ్రేణివధింతు నేడని యు॥ | సోకోర్చి వర్తిచిన్క॥
ఈ ప్రలాపములుమాని రణమున నిలుపుము.

హిర — ఈ భీరములకీమి లెమ్ము త్రిలోకవిరుడనగు నన్నెదిర్చి నిలిచెద
వుగా! నీటిలోనీయాయువు తీరినది, దైత్యకులమునకుఁ గన్ముల్లసము
వుగా నిమ్మవధిచెదగాక! (గద నెత్తుచున్నాడు.)

శ్రీహరి—అ! దురాత్మా! రమ్మ. రమ్మ.

చం॥ ననునెదురంగజాలినఘ ధి సంగసౌర్యము ధైర్యముకేబలం
బునుగలవేని నిల్వరణ ధి భూమిని సీహితులైనవారికిం
గనుగన భాష్పపూములు ధి గ్రమ్మగ మాన్యగనోపుదేవిజ
య్యనజనబామ్మదానవకు ధి లాధమరజ్జులు వేయునేటికిం॥

హిర—ఏమంటివి! (ఎదుర్కొనుచున్నాడు)

(ఇరువురును దలపడి యుద్ధము సేయుచున్నారు)

[తెరలో]

మ॥ అః ఘా! యా యధిజన్మహూర్తమునదే ధి వారాజిమ్మగపవే
ననయగలు మః దైత్యవేళయగునా ధి ధ్యాకాల మే శౌచింక
ఘనమాయాబలశాలియైనదరుజ్జు ధి ఖండింపగరాదుగా
పునవేళన త్రుంపునెడన హితప్రా ధి న్యోగరక్తంశవై॥

శ్రీహరి—[తనలో] ఈతనివధించుటకు దేవతలవన్ను లొందరప్పించు
న్నారు—[ప్రకాశముగా ఓరీ] దైత్యకుల ధమా! దైత్యకుల మహావ
ణ్యమహిత సందీప్తప్రభా శుక్లమైన చందీయచక్రమిదే విశాలయను
ముగాక. [చక్రము బ్రహ్మాంగంబును]

హిర—హా! (నేలఁగొలుచును)

(తెరనాలును)

రంగము:—లీలావతి మందిరము. [ప్రవేశము-లీల వతి.]

లీలా—[తనలో] ఆహా! నానాధుని తపమున కరిగిపజ్జాడదేలిసిపోని
దేవేంద్రుడు మాపురముమీదికి దాడివెట్టివచ్చెను. పెక్కొగ్రు
దైత్యులు వానికి భీతిల్లి పాటిపోయరట. కొంచెము ముగిసెరట.
దైత్యుల కాజన్మవిద్యేషియగు నితడింక నేమిసేయునో నోచకున్నది.
[ఎనుటఁజూచి] అడుగుల గుఱ్ఱుడుపిన వచ్చుచున్నది. ఎవరో వచ్చు
చున్నట్లున్నారు.

•[దేవేంద్రుడు ప్రవేశించును.]

దేవే—[తనలో] రణరంగమునఁబడి కొంచెము రక్కసులు నాచేఁగూలి

నారు. కొందఱుమరస్యములకు భీతిల్లి తమకాలికి బుద్ధిజెప్పినారు. ఇదియే సమయము. నన్ను వారించు వారెవ్వరునులేరు గావున దైత్యేంద్రుడగు హిరణ్యకశిపుని భార్యను బంధించుకొని పోయెదనుగాక ! [లీలావతిని సమీపించుచున్నాడు]

లీలా—[లేచి తనలో] ఈతఁడెవ్వడై యుండును. దేవేంద్రుని వలె నున్నాడు. ఈతఁడియొడ కరుదెంచుట కేమికారణమొగదా [చాటున కేగుచున్నది]

దేవే—[లీలావతిని జూచి] వైత్యరాజ కుటుంబిని ! నన్నుజూచి నీవే లభయబందెదవు. నేనన్యఁడనుగాను.

3 కీర్తన

లీలా—[తనలో] కానిమ్ము. ఇట్లుపలికెదగాక. [ప్రకాశముగా] ఓ మహా పురుషా ! నీవెవ్వరవు ? శుద్ధాతపాధమున కేవలచ్చితివి ?

దేవే—[తనలో] నాధుండనగు నన్నెఱుంగవా ?

లీలా—శచీకశత్రుఁడవగు నింద్రుడవా ? మన్నాధుండు పురమనలేని సమయమునవచ్చితివే. అయినను నాయెన్నఁచు పూజలగైకొనుము.

దేవే—పూజలగైకొనుట కిదిసమయముగాదు. నేనువచ్చినది ముందునెఱవేరవలయును.

లీలా—నీ వరుదెంచుటకుఁ గారణమెఱుంగ వచ్చునా ?

దేవే—కారణమేమున్నది. ఇప్పుడు నీవు నా నెంట రావలయును.

లీలా—అదేల !

దేవే—దైత్యులందఱును నాకోడిపాటిపోయిరను సంగతి నీవెఱుంగునువా ? నీనాధుండు జగత్కంటకుండను సంగతి నీవెఱుంగునువుకదా ఇత నీకు జనించుబాలు డెంతటి క్రూరుఁడగునో ! ఇప్పుడునిన్ను నాలోకమునకుఁ గొనిపోయి, నీగర్భము వ్రక్కల్పించి శిశువును గూర్చి నిన్నువిడిచెద. ఇదియే నారాకర్షణగారణము. హిమవతీయక రమ్ము.

లీలా—[తనలో] నీదెంత దారుణకార్యము సేయఁదలపెట్టినాడు. [ప్రకాశ

ముగా] మహేంద్రా! నీవు సమస్త ధర్మాధర్మ సంపేదవి. ఇట్టి యకార్యము సేయుట నీకుఁ దగునని తోచినా? ఎప్పుడో జనించు యాబాలుఁడు నీకుఁ గీడు సేయునని భయమొందితివి. చాలుఁజాలు. ఈమాటల నెవ్వరై యెన్నో వ్రువకురు. ఇంక నీ దురభిప్రాయమును మానుము.

దేవేం---లీలావతీ! ఈమాటలతో బని చేదు. స్వార్థము రమ్ము. కాల హరణమునకు సైపజాలను.

లీలా---అనురూపా! ఏమిది! నాధుఁడు పురమున లేని సమయమున వచ్చి సైన్యముల నుగ్గాడుటయేగాక నన్నుగూడ జైఁగొనిపోవలంచితీక. ఇట్టి యకార్యము సేయవలవని నీకు బుద్ధి కెప్పుడారు లేరైరా!

దేవేం---ఈమాటలకేమిలే! పద పద. [చేయిబిట్టకొని లాగిపోనిపోవుచున్నాడు.]

[తెర లేచును-వనమునందుఁ బ్రవేశింతురు.]

లీలా---(నాధుని ముద్దేశించి) హా! నాథా! ప్రేమస్థయంకగా నీవు వేదసమయమునఁ బురంబుఁ బ్రవేశించి యీ దేవేం ద్రాఁడునన్నిట్లు కొనిపోవుచున్నాఁడు నన్నురక్షింపవచ్చు. (ప్రకాశముగా) అమరనాథా! నీ వెంతయుఁ బొరువహీన నగు కార్యముఁ జేయుచుంటివి. శౌర్యపరాక్రమములుగలవాడవేని నాప్రాణేశ్వరుఁడు నగరమున లేని సమయమున నే శొంఛెదవా? ఛీ! లేలుపు తెఱచియున్న గృహమున శునకిము ప్రవేశించిన చందమునఁ బ్రవేశించి యిట్టియకార్యము సేయుచుంటివి. ఈసమయమున నానాధుఁడున్నచో నీమేళనములుండునా? నీయమరలోకముండునా? నీలోకముపైకి నానాథుఁడువదెంచినప్పుడు నీబలమెఱదడగినది. నీశౌర్య మేయేటగలినది. కానిమ్ము. ఇప్పుటికి దీని కొనిపోకువుగాక! తపమునుండి నానాధుఁడు మరలివచ్చి యీవార్త వినినపిదప, నీవును, నీయచరులు నేమగుదురో చూచెదగాకి!

దేవేం---ఈబెదరింపుల కేమిలే! పద-పద-

లీలా — హా! (గట్టిగా విలపించుచున్నది)

(నారదఁడు—ప్రవేశించును)

నార — (ప్రవేశించి) ఏమిదీ! స్త్రీయార్థనానము వినవచ్చినది (ఎదుట జూచి) ఇదిగో! దేవేంద్రుఁడలీలానతిని జెటబట్టుకొని పోవుచున్నాడు (అలోచించి) సరే-కారణము తెలిసినది- (దేవేంద్రుని సమీపించి) దేవేంద్రా! ఏమియీ యకార్యము.

ఉ॥ స్వచ్ఛవనాధి నాథసుర • సత్తమవేల్పులలోన మిక్కిలి
నిర్భరపుణ్యమూర్తివిను • నితివిమానిని బట్టినేలయీ
గర్భానాతుర్కవిడువు • కల్పవమానసురాలు గాదునీ
దుర్భరరోషము నిలుపు • దుర్జయుఁడైనవలెంపువై

దేవేంద్రుడిట్టి యకార్యము జేసెను నొకము నవ్వననియైనను
దలంపకపోయితివే! చాలు చాలు నీసాహసము. ఈమెను విడుపుము
దేవే — మునీంద్రా! నన్ను మన్నింప నలయును. నేనొక దుర్బలప్రాయ
మునుబూని యీమెను బంధించుకొని పోవుటలేదు.

ఉ॥ అంతనిధానమైనదివి • బాధిపువీర్యము దీఁకుకీన
త్యంతసమృద్ధిమొదెడిను • హత్తుక కావునఁదత్తనూభి
ర్యంతము బద్ధజేసిజని • తాత్కలువజము ధారద్రవించిని
శ్చింతుఁడ నైతిదివిమతు • సద్గుణ దానవరాజు వల్లభ
హిరణ్యకశిపుడు బెట్టుబాధలు నీ నెఱిగియే యుంటివి కావున
గృహంతరంగుఁడవై నాయుద్యమమున కాతిమ్ము
నార — ఇంద్రా! ఎంతయజ్ఞానమున మునిగితివి, ఈమెగర్భముననున్న
బాలుఁడు నీచేగూలునని తెలంచితివా?

క॥ నిర్భీకుఁడు ప్రశస్తభాగవతుఁడు • నిర్వైజన్మంతరా
విశ్వాతాచ్యుత పాదభక్తినుహిమా • విష్ణుండు దైత్యాంగనా
గర్భస్థుఁడగు బాలకుండుబహుసం • గ్రహమాన్యపాయంబుల
దుర్భావంబునుబొంది చావఁడుభవ • దోర్దర్బవిభ్రాంతుడై
ఈమెగర్భమున నున్న బాలుఁడు శ్రీమన్నారాయణ భక్తుఁడై విల

స్లి మిమ్ములనుదరించగలడు. నీనాతని విషయమునుగూర్చి భయముండఁ బనిలేదు. కావున శంకివిడిచి యీసాధ్వీమణిని విడుపుము.

జేపేం--సంయమింద్రా! నీవట్లుజెప్పిన నేనేమనఁగలను. భవదాజ్ఞనను సరించి యీమెను విడిచెదఁగాక-ఇంక నాకనుజ్ఞనిమ్ము.

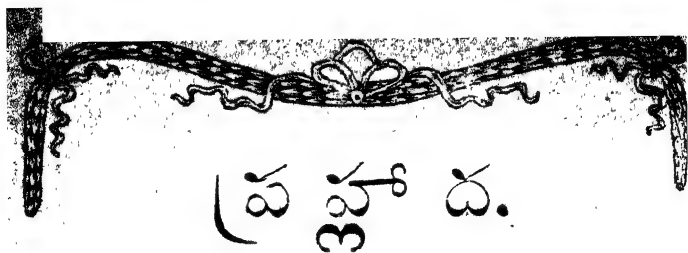
(నిష్క్రమించును)

నార--(లీలావతినిజూచి) ఆమ్మా! లీలావతీ! ఇంకనీయకమున భయమువి డుపుము నీయదరమునఁ బరమభాగవతశేఖరుడైన బాలుఁడున్నాడు తపమునుండి నీనాథుఁ డిరుదెంచువఱకును నీవు మరీయాశ్రమమున నుండుఁగాక. సకేకాంతయుఁ గలుగదు. నాపెంటరిమ్ము.

లీలా---మహాత్మా! నీనాథ్యమున కెదురాడఁగలనా.

నార---సాధ్వీమణి! రమ్ము.

(నిష్క్రమించుచున్నాడు)

ద్వితీయాంకము.

రంగము — [మందరపర్వతము, హిరణ్యాకశిపుడు తపసు సేయుచుండును]
[బ్రహ్మపరీవేశించును.]

బ్రహ్మ---[వ్యోతము] శ్రోత్రోక్య సంతాపకరమైన దైత్యుని తపోవిజృంభణమునకు దేవతలు సైరించజాలక రక్షింపుమని నన్ను వేడికొనిరి. నేనిప్పుడీ దానవేంద్రునకు వలసిన వరముల నొసంగి ఈతని శివమును వారింపవలయును. [దైత్యుని సమీపించి] దైత్యేశ్వరా! లెమ్ము. లెమ్ము.

మత్తకోకిల.

ఓ సునానికులేంద్ర నీక్రియ • నుగ్రమైన తపాబుమున్
జేసిచూపిన వారు లేరీకం • జేయువారును లేరు నే
నీసమాధికిమెచ్చితిన్ విను • నీయభీష్టము క్షు నా
యాసమేటికి లెమ్ము లెమ్ము మ • హాస్యలోకుము కోరికల్.

హిర---[కన్నులు తెరిచిచూచి] మహాత్మా! భారతీమణా! [చావముంకు నమస్కరించి] ధన్యుడనైతిని.

బ్రహ్మ---హిరణ్యాకశిపా! నీపరమ నిష్కారగుణస్వమునకు నసంతయు మెచ్చితిని. నీవలెదపము చేసినవారెవ్వరును లేరు.

శా. దంశ వాగ్రతములు బిషీలికలు మీ • ధర్మస్య రక్తంబులన్
వంశీర్ణంబులు సేసి పట్టితిన్గా • శల్యావశిష్టుండనై
వంశచ్ఛన్న తృణావశీయుల మహా • వల్గీకమౌఖిదియ
భ్రంశుబింతయు లేక నీకు నిలువం • బాణంబులెల్లండెనో.

ఉత్సృజతే జలాన్మముల • నెల్లక యీ కే గ నూలుదివ్య సం
వత్సరముల్ శరీరమున • వాయులన్ నీ వగువచ్చు నే
యుత్సవముయ్యెనూకు మము • నుగ్రితప బు శబ్దీత్రే నే
వత్సలతే నను గదియ • స్పృహ సౌరకలెల్ల చెప్పిది॥
హిర--దేవా ! వాణ్శృంగా క్షేత్రము గృతార్థులైనెని. నీవుసమ
స్తభూతములకును సాధా సాక్షి యి. ద్భవరహితుడవు. సమ
స్తదేవతలకును మూల బగు కరిమాన్మ ను న్నాశ్రయించితి. నీ
నాయందు గృహార గడవై నేగోరి ర వీయ ద్వి కలదేని
యిట్లగుగ్రహింపుము.

హిర గాలింగుంధీనివస్తి సంబుధుగా • కాశ్యపా దిక్కులక
శేలఘస్రములాదము • ఏకబలభూ • రిగ్రహర మ్మగ
వ్యాఖ్యాదిత్య సరాదిజాతుకలహ • వ్యాప్తి సమసామ్యత
స్థాని మృత్యువులేని శవసమలా • కాశ్యప మ్మింపవే
బ్రహ్మ-శా॥ అన్నా కశ్యపుత్ర దుక్ భిషులీ • యర్థబులెవ్వారిక
మున్నెవ్వారకు గోరరీరములక • గూడిచెలిక నయెంక
సన్నుంగోరి వెల్లెచ్చిలిబ్రహ్మ • ఇర్థబుల బుసా
కన్నత్యంబున నుంకమీనుమిన్వై • భద్రదేశియైన్వై॥

హిర--దేవా కృతార్థులైనెని-మస్మరించును]

[బ్రహ్మ--నిష్కమించును]

[అరవాలుచు]

రంగము --వైకుంఠము-శ్రీమతి విష్ణు తిప్పి న నయించియుండును.
[దేవేంద్రుడు మొదలుగ నాకు ప్రకటింతును]

దేవేంద్ర- [ప్రారంభించుచు]

ఉ॥ ఎక్కడనున్న వాడెజా • దీర్ఘకుశావృ యుడమాధవు
డక్కడికేగె శాంతులము • నిశులుత్తురురారు శ్రీమత్తు
దిక్కులనెల్ల నెక్కడతు • దింబొరదిక్క గున్మోదిక్కుకై
మ్రొక్కెదమేము హస్తయుగ • ముల్ముక పొచి గడియరక్కుక

హే! దేవాదిదేవా! అనంతప్రభావా! బ్రహ్మవరముచేగర్వించి
హిరణ్యకశిపుడు మమ్మఁబెట్టుబాధలకుఁ దాళజాలకయున్నాము. అర్హ
త్రాణపరాయణుండువగు నీవుమమ్మరసి రక్షింపవలయును. నీవుదక్క
మాకు వేరొందుదిక్కులేదు. సరంతర దేవతాత్మణ్యబద్ధకణుడవైన
నిన్నుశ్రేయింపవచ్చితిమి.

విష్ణు---[లేచి]

సు॥ భయముఁజెందకుఁ డయ్యనిర్జరవసుల్ + భద్రంబుమీకయ్యెను
జయముఁలాభము భూతసంతతికిను + సిందర్శనప్రాప్తి
వ్యయమైచేరు నెఱుంగుదుకదితిసుత + పౌరపరభాషావిష
ర్యయమల్ గాలము గూడఁజూపెనజనం + డందాక మీఁదోవలన్॥

అ॥ శుక్లసాధులందు సురలందు శృతులందు

గోవులందు విప్రకోటియందు

ధర్మపదవియందు దగిలినాయుదువాఁ

డెన్నఁదొంగునాడె హింస నొందు

దేవతలారా! కన్నకొడుకనియు, సుగుణమూర్తియనియు, వంశవి
స్తారకుడనియుఁ దలఁచక యాతఁడు తనకుమారుడగు బ్రహ్మాదుని నెప్పు
డుభాధించునో యప్పుడువానిని ద్రుంచెద.

శా॥ వేధోదత్తవర ప్రసాదగరిమన్ + విడిచివారై మిమున్
భాధంబెట్టుచు నున్నవాడనియదిన్ + భావితు భావించినే
సాధింపదలెడిగాదు కాపునగడున్ + సైరించితే మీదటన్
సాధింతు సురలార నేనుసనుచా + శంకింపమీకేటికన్

దేవే---దేవా! కృతార్థులమైతిమి [ప్రవ్రుమింతును]

(పెరవాలును)

[రంగము:- హిరణ్యకశిపుని కొలుస్తె కూటము.]

ప్రవేశము:- హిరణ్యకశిపుడును-విప్రజిత్తు-హయగ్రీవుడు ననుమంతులు.

హిర- . ముత్రీ! హయగ్రీవా! లోకులు నన్నుఁగూర్చి ఏమని చెప్పు
కొనుచుండిరోకదా ?

హయ—దానవేగ్ధా ! ఏనుని చెప్పుకొనుచుండును. ఇట్టి పరాక్రమ శాలి మన్నెన్నడును జనించెడిదేమో చెప్పుకొనుచున్నాడు.

హిర—నానామము వినినదేవతలు భయమందుచుండిరి యేతలంచెదను.
హయ—అందుకు సూర్యమేమున్నది. ఏసమయమున దమమీదకు నీవు దాడివెడలి వచ్చెదవో. నాని విరంశరమును భయభ్రాతులై వర్తింపుచుండిరి.

హిర—బాగు. బాగు. మంత్రులారా ! ఎప్పుడుకైనను నాతమ్ముని జంపిన యా శ్రీహరినుక్కడగించి పంపింపక పంపింపకుము. కానిండు. ఆతడు బయలుపడకపోవునా ? మీరు మునులను, సాధులను, భూసురులను వెదకి బాధింపుడు. యజ్ఞములకును, వేదములకును, భూదేవతా క్రియలకును, సమస్తధర్మములకును, నాతడే మూలము. కావున నేస్తాములకు గోభూసుర వేద వర్ణ ధర్మాశ్రమము లుండునో యాతావులకెల్ల మీరిగి పాడుచేయుండు. అట్లు చేసితిమేని నాతడు బయల్పడును.

విప్ర—చిత్తము. దేవరయాజ్ఞ నిచ్చినచో మూడుకోకములను నొక కోలకుఁ దెచ్చెనుగాక,

హిర—(ఎదుటజూచి) ఎవడురా ! అక్కడ ! సేవకుఁడు.

సేవ—(ప్రవేశించి) దేవా ! యేమిగెలపు ?

హిర—[సేవకుని జూచి] ఓరీ ! నీవరిగి బ్రహ్మాండకూమారుని జండామాడ్కుల సమేతముగాఁ దోడ్కొనిరమ్ము. బాలకుడేమి విద్యనభ్యసించెనో చూచుటకు నాచిత్తము తత్తరమందుచున్నది.

సేవ—(నిష్క్రమించి వెంటనే చూడామారునితోడను బ్రహ్మాదుని సోపానము ప్రవేశించును.)

హిర—(కూమారునిగూర్చి) ఎత్తా ! ఇటుకమ్ము.

ప్రహ్లా—(తుడి)ని సఖిపించును.)

హిర—వత్సా ! గురులు చెప్పిన వన్నియు శ్రద్ధతోఁ జదివెదినా ? ఏమేమి పఠించితివి.

కం॥ అనుదిన సంశోషణములు

జనితశ్రమతాప దుఃఖః, సంశోషణముల్

తనయుల సంభాషణములు

జనకులకు గర్హయుగళః సమూహముల్

పుత్రా! నీకెయ్యది భద్రద్రై యున్నది ?

ప్రహ్లా--తండ్రీ!

ఉ॥ ఎల్లశరీరధారులకు • నిల్లను చీకటిసూతితోపలా

దైత్యక వీరునేనును మ • తిద్రుతుణులున భిన్నులై ప్రవ

ర్తిక సర్వము నతని • దివ్యకళామయమంచి విష్ణున

గుల్లముజేసి తారవచినునట మేల • శాచరాగణీ॥

హిర--[ఆశ్చర్యముతో] ఆహ! ఏమిదీ! ఈకుమారున కిట్టి వాక్యము

ల నెవ్వరు నేర్చిరి కదా! విరోధి గూర్చిన పలుకు లీతని చిత్తమున

నెవ్వరు ప్రవేశ పెట్టిరి. బాలుర కేమి తెలియును. ఎవ్వరెల్లు పలుక

మన్న నట్లు పలుకుదును. [ప్రహ్లాదునిజూచి] తండ్రీ! నీవాక్యములు

నాకు వింతగానున్నవి.

శా॥ నాకుంజూకగ జోద్యమయ్యేగదా • నాతండ్రి యాబుద్ధిరా!

నీకు లోపలదోచెనో పలుకుదు • క్షీతుల్ పతి పించిరో

మేకాతబున భార్గవల్ నలికిరో • ఈ దానవ శ్రేణికిన్

వైకుంఠుండు గృతాపరాధుడైతనిన్ • వర్ణింప నీటికిన్॥

తనయా! ఇట్లు పలుకుట దేవతలను బాధించుటయనుకొంటివా?

సింధులను కేధించుట యనుకొంటివా? మునులను బాధించుటయన

తలంచుటవా? యతనికిన్నర సింహర్యావల నాశము నొందించుట

యని భావించుటవా? నాకు విరోధి యగువానిని హరియనియు గిరి

యనియు బలికెడవేల.

ప్రహ్లా--(చందామార్కుల గాంచి) మోహ సదృశులనబు జేసికొని

పగులు తాను నడి భేదమువిడిచి మహాత్ము లెవ్వనిని నేమించుచుం

దురో యట్టి శ్రీహరికి నేను నమస్కరించెదను. పరులు తామనియె

డు భేదము వహించిన మూఢాత్ములు శ్రీమన్నారాయణుని దర్శించు
జాలరు.

గీ॥ ఇనుమయస్కాంత సన్నిధి • నెట్లుబ్రాంత
మగు వృషీకేశుసన్నిధి • నావిధమున
గరుగుచున్నది దైవయో • గమునఁ జేసి
బ్రాహ్మణోత్తమ చిత్తంబు • బ్రాంతమగుచు॥
శ్రీమన్నారాయణ చరణారవింద మకరిందెరసపాదమన మఱసిన
నాచిత్త మన్యథా చలింపదు.

చండా—‘ఛీ’ మేము చెప్పిన చదువంతయు నేటిలోగల్గిపోయి. ఏదోయి నా
లేవు. మేము చెప్పినదాని నొకటైనఁ జెప్పక యేమయో తర్కనాక్య
ములఁ జెప్పుచు మేము కలలు నంచుకొను నట్లునట్టితి. (హిరణ్య
కశిపునిఁగాంచి) దైవేశ్వరా! నీకుమారునకు మేము విరోధశాస్త్ర
ములఁ జెప్పలేద. నీకు విరోధమైన హరిని బ్రస్తుతిసేయు నీతనిదానికి
చినఁగాని వీలుకదదు. ఇంకులకు నీచాగ్రహంపకుము.

కం॥ ఈపాపని జనివెంటుము

నీపాదములాన యింక • నిపుణాశాంఢిక

గోపితుము దాశితుము

కోపింపకునుయ్య దనుజ • కుండరి పోతు॥

హిర—(ప్రహ్లాదనిజాచి) గురువులొట్టుకొన్న నట్లు చగువుకొనుము.

అంతియేకాని నాకు విరోధమైన శ్రీహరిఁ జెప్పుమునఁ జేయుము.

చండా—దానవేంద్రా! ఈబాలుని మేము తోడ్కొని పోయెనుము.

(నిష్క్రమింతురు.)

హిర—మగత్రులారా! మనకురు వేళియైనది. రంఘ.

(నిష్క్రమింతురు)

రంగము:—హిరణ్యకశిపుని మందిరము:—ప్రవేశము—హిరణ్యకశిపుడు

లిలావతి-ప్రవేశము.

హిర—సతీయశీ! ఏమిది! మనకుమారుడు విరోధియగు శ్రీహరియందు

జిత్రము జేర్చినాడు. ఈతనికి బుద్ధి నెవ్వరగరిపిరోకదా !

లీలా—ప్రాణేశ్వరా ! మనపురమున గుమాగునకు విరోధి శాస్త్రము బోధించుట కెవ్వఁడు సాహసించును. బ్రాహ్మణులుచే దెలియకయట్లు బలికియుండును, తగువిధమున బుద్ధిగఱపినచో నీతికోవిదుఁడగును. హిర—చండామార్కులు బుద్ధిచెప్పి తోడ్కొనినట్లును నిడివిరి. (ఎరుటజూచి) అయ్యో ! మనమను కొన్నంతలోనే కుమారసమేతముగాఁ చండామార్కులు వచ్చుచున్నారు.

(ప్రహ్లాద సన్నిహిత చండామార్కులు ప్రవేశము.)

చండా—(ప్రహ్లాదుని గాంచి) ప్రహ్లాదా ! మేము చెప్పినవన్నియు జ్ఞాపకమున్నవికదా ! ఇవిమన్నియు మీతండ్రియెఁగట జెప్పువలెను.

ఉ॥ త్రిప్పకుమన్న మామతము • దీర్ఘములైన త్రివర్ణపాతముల్
దశపుకుమన్న సేను మన • దైత్యవశేష్యుని మోల సేనుమున్
జెప్పిన నీతిగాని మఱి • సెప్పకుమన్న విరోధితులన్
విష్ణుకుమన్న గుప్తమగు • విష్ణుచరిత్ర కథార్థజాలముల్ ॥
నీతండ్రికి నమస్కరింపుము.

(దానవేశ్వరుఁడూచి) దానవేశ్వరా !

కం॥ శిక్షించితి మనస్యులగు

పక్షుంబులుమాని నీతి • పాఠఁగుండయ్యెన్

రక్షోవంశాధిశ్వర

వీక్షింపుము నీకుమారు • విద్యాబలమున్ ॥

హిర—(ప్రహ్లాదునిజూచి) వత్సా ! ప్రహ్లాదా ! ఇట్లుకమ్ము.

లీలా—నాయనా ! నీవేమి చదివినో విచుటకుఁ దత్తరమండుచున్న నీతండ్రిగారి చిత్తమునకు మోదిముగూర్చుము.

హిర—[కుమారుని జేరఁగిసి శొభవైఁ గూర్చుండఁ జెట్టుకొని]

తండ్రీ ! నిన్నుజూచి వెక్కుదినములయ్యెను. నీకు గురువు లేమిచెప్పిరి. నీవేమిపఠించితివి. నీవు చదివిన దానలో నెక పద్యమును జెప్పి దానితాత్పర్యమును జెప్పుము.

శా॥ సన్నుక్ మెచ్చగు సీతిచారమహిమన్ • సీతోడి దైత్యార్థకుల్
గన్నారన్నియుఁ జెప్పనేర్తురుగదా • గ్రంథార్థముల్ దఱులై
యన్నాయెన్నఁడు నీవు సీతినినుండొ • దంచు మహావాంఛతో
నున్నాడన్ ననుగన్న తండ్రి భవనీ • యోత్సవముం జూసవే॥

ప్రహ్లా—తండ్రి! నాచే గుఱపులనేకములు చదివించిరి. సకల భర్తార్థ
ముఖ్యశాస్త్రములను జదివితినీ. చదువులలోనుండు మర్మ ముఱివెరిసి.

మ॥ తన. హృద్భావల స ఖ్యమున్ శ్రవణమున్ • దాసశ్యమున్ వందనా
ర్చనముల్ సేనయు నాత్మలో నెఱుకయున్ • సంకీర్తనల్ చింతనం
బను సీతొమ్మిది భక్తిమార్గముల స • ద్వాత్మన్ మోక్ష నమ్మి స
జ్జనుడై యందుట భద్రమ చుడలతున్ • సత్యగుణదైవోత్తమా॥
హీర—[కోపముతో] ఛీ! ఏమిరా! నీవాక్యములు--[తొడవైనుండి
దిప్పివేయును.]

చండా—తుదకు మాచదువు ముఱిచిపోయితివా! మాగౌరవము బాగు
గనే నిలుపుచున్నావు.

ప్రహ్లా—తండ్రి! ఆగ్రహింపకుము.

శా॥ అంధేందూదయముల్ మహాబభిరశం • ఖాదానముల్ మూక్షస
ద్గ్రంథాఖ్యాపనముల్ నపుంసకవధూ • కాంక్షల్ గృహేష్టావో
బాధుత్వంబులు భస్మవృక్షములు • భవశ్యముల్ క్రోధస
ద్గ్రంథంబుల్ హేభక్తి విజ్ఞెతుల రి • క్తవ్యసంసారముల్ ॥

దాసవేశ్వరా! ఇంకనువినుము.

సీ॥ కమలాక్షునన్పించు • కరములు కరములు ,

శ్రీనాథునన్గించు • జంహ్వ జంహ్వ ,

సురరక్షకుని జూచు • చూహ్మలు చూహ్మలు ,

శేషశాయికి మ్రొక్కు • శిరము శిరము ,

విష్ణునాకర్ణించు • వీనులు వీనులు ,

మధువైరిదవిలిస • మనము మనము ,

భగవంతు వలగొను ♦ పదములు పదములు ,

పురుషోత్తముని మీది ♦ బుద్ధి బుద్ధి ,

తే. గీ॥ దేవదేవుని జింతించు ♦ దినము దినము

చక్రహస్తం బ్రకటించు ♦ చనువు చనువు

కుంభినీధరు జెప్పెడి ♦ గురుడు గురుడు

తండ్రిహరిశేరు ముయ్యెడి ♦ తండ్రి శండ్రి॥

జనకా ! విష్ణుభక్తి వజ్రముగను మానవుడు హతుతుల్యుడని తలచి
పవలయును.

సీ॥ సంసార జీవితము ♦ సాములు లిచ్చునే ,

చక్రదాస్య ప్రభు ♦ జనములేక ,

తాపత్ర యాభీల ♦ దావాగ్ను లాటునే ,

విష్ణు సేవాస్మిత ♦ వృష్టి లేక ।

సర్వంకషాఘోషు ♦ జలరాసులించునే ,

హరిమనీపాద ♦ బాగ్ని లేక ।

ఘనశక్తిదాంధ్రాంధ్ర ♦ కారుంబులడగునే ,

సద్భావములించి ♦ ప్రభలులేక ॥

తే. గీ॥ నిరుపమా పునరావృత్తి ♦ నిష్కలంక ।

ముక్తికాననచచ్చునే ♦ ముఖ్యమై ।

శాస్త్రకోశంబులించునా ♦ జనములేక ।

తామరసన్నిధిసమైక్యం ♦ దానవేంద్ర ।

హిర — ఓరీ ! కులదూషణ ! ఎన్నిబుద్ధులు నేర్చితివిగా ?

(కోపముతో జూడగూర్చుండి గాంచి)

చం॥ పట్టుతున్నతి శాస్త్రచయ ♦ పారగు జేసెదాచు బాటునీ ।

వటుగొనిపోయి వానికిన ♦ నర్తనాటైత విరోధిచాస్త్రయూత ।

కుటిలతఃశిష్యునాడవు భృ ♦ గుర్రవగుండు నటంబునన్నిటా ।

గటకబ్రహ్మణాకృతివి ♦ గాక యధార్థపు బ్రహ్మబంధవే ।

ఛీ ! మీ సోమోనూచివారసతలంచితిన. నేటికిమీగుణము తెలిసినది.

చండా॥ దానవేంద్రా! మావలన నెక్కింతయు దోషములేదు. నీవకారణముగ మాపై నాగ్రహించిన మేమేమనంగలము? నీపాపసాక్షిగ నీతనికిమేము బోధింపలేదు. మేమునీకు మిత్రులమను, నీప్పుడుకల జాత్రులమును నైయున్నారముగాని నీకుశత్రులమా? ఇయ్యది యీతనికి సహజముగల బుట్టినబుద్ధియే యెయున్నది. దీనికిమఱియేక విధమున బ్రతిక్రియ నాలోచింపవలయును.

హిర—(కోపముతో) ఓరీ! కుమారా! నవభూమిలా మండిపడెన లూభూమండలమునగాని, తక్కినలోకములయ నుగాని నన్నదిద్ది నిలుచువీరుడెవ్వడును లేడు. లోకపాలకు లందఱును నాకునెఱచు యుదురు అట్టిచో నాకువైయగు విష్ణుని నుతించెదవేల! గుహ్యము చెప్పని యీ బుద్ధినికెవ్వరు బోధించిరి. వాననామము నెఱింగింపుము.

ద్రష్టా—తండ్రీ! ఇట్టిది యొకడు చెప్ప నవసరములేదు.

ఉ॥ అచ్చపుండ్రీకంబడిగ్గు • హస్తతులై విషయప్రవిష్టులై
చచ్చుచు బుట్టుచుకొ చురలు • జన్మిత చిన్నియై న వాకిరి |
జెచ్చెరబుట్టిన పగులు • నెమ్మి నై నన జన్మనై నన |
మిచ్చి నై నం గానలకు • నేగినవై న హృత్ బోధములే ||

దైత్యేశ్వరా! వేయేటికి? సర్వశాస్త్రములును నుం (శ్రీహరి) నేదైవమని చెప్ప బడియున్నది. ఆ మహాత్ముని శిష్యులారమును నావచేతగాని సంసార సాగరిమును మానవులు దాటఁజాలరు.

హిర—(కోపముతో కత్తిదూసి) ఓరీ! నిను బాపిను బాపములేకు.

లీలా—[దానవేశ్వరుని బట్టుకొని] ప్రాణేశ్వరా! శాంభోపుష్ప. కుమారుని తప్పులు తీమించు భారముచూడకదా!

హిర— ఏడుకుమారుడా! ఇట్టివానిని విడిచినను బాపములేకు.

శా॥ అంగవ్రాతములోఁ జికిత్సకుఁడు • గుహ్యములు భండించి శే
మాగ్రశ్రేణికి రక్ష సేఁపుక్రియ నీ • యజ్ఞం గులద్రోహి దు
స్సంగం నేతవపక్ష సాతే నథము • జ పించి నీరద్రా
త్తుంగ భ్యాత్రి జరించెదం గులము నీ • వ్రోషులు గావించెదన్ ||

లీలా—నాథా ! విష్ణుగ్రహించిన కీతనికి దిక్కుమి. నోరెటుగని పసి
వానిపై నితయగ్రహమా !

హిర—నీవీ విషయమున మాట్లాడవలయు. ఇక్కడనుంచిపోయి.

లీలా—[తనలో] ఈకుమారుని భగవంతుడు రక్షింపవలయును.

[నిష్క్రమించును.]

హిర—[ప్రహ్లాదుని విడిచి, ఓరీ ! నివ్రహించితనము మానవా?

ప్రహ్లా—తండ్రి ! ఏమిమాటో విశ్రీసారిభక్తికర్జితమైనజన్మజన్మకాదు. సమస్త
సంతాపములను బోగొట్టునదియు సకలభాగ్యముల మొగూర్పునది
యు, శాశ్వతానంద పడపినాసంగునదియు, సగుశ్రీహరిభక్తిని విడు
చుటకు నాచిత్తమెట్లు సమ్మతించును. నీవుగూడ నిట్టియకారణ క్రో
ధమువిడిచి నీచి తముచు వారిపైజేర్చుము.

హిర—[కోపముతో] దుర్గత ! నాకుగూడా బోధ జేసెదవా? బౌరా!
గ్రుడ్లవచ్చిపిల్ల నెక్కిరించినట్లున్నదే! ఛీ! ఇంకనిన్న బ్రదుకీయరాదు
[ప్రహ్లాదుని దైత్యులనుజూచి] దైత్యులారా !

శా|| క్రోధంబైపినతిగ్రిడి జూపెనంతా • గ్రోధించిచిత్తాబుగ్గో •

వీడ జేయఁదగ్గట భాగినారికి • విద్యసికి భక్తుడే !

యోగిడక్కట ప్రాణవాయువులువీ • తొప్పించు చున్నాడు నా

తోడ వైరము వట్టెనిట్టజనక • ద్రోహమహిం గంటిరే!

మీచిత్తమువచ్చినట్లేతని శూలములచే గ్రుచ్చియు, గుతారము
లచేనొప్పించియు కీర్తించి యీతనిమతమును ద్రిపుజూపెడు. నాయెడ
టనుండి తీసికొనిపొందు.

[దైత్యులు ప్రహ్లాదుని దోహ్మతో పోయిచున్నాగు]

ప్రహ్లా—శ్రీహరి ! రక్షింపుము. పన్నగశయానా! నీవేశాణము

[నిష్క్రమించును]

హిర—[తనలో] ఇప్పుడైననూ గుమారుడు తనవారమును విడువఁడా

[తెరలి]

హరినామచిత్రము మానెదవా లేదా?

హిర--అసహో! రాక్షసుల వానిని దండించుచున్నాడు.

[తెరలో]

ఓరీ! రాక్షసవీరలారా! మీ బెదరిపులకు నేను బెదరువాడ నుగాదు. శ్రీహరి కృపచే విసిరి నాపైన మీశూలములు గాని కుదార ములుగాని యేమియుం బనిసేయవు.

హిర--[ఎగుటజూచి] ఏమిటి! అస్పృశ్యముగనున్నది. రక్తముతెంత దం డించినను శ్రీహరికబ్బము విడువకయున్నాడు. అదియుంగాక,

చూ! సుమపురుషుల నల్ల నొనల బాణులదేహము లేకమాత్రముగా.

నెలియదుగాక పలక రావలెను ముప్పాకందకు శత్రుసంఘముగా.

నలియదున్నట్టి వైభవము ముప్పాకందకు ముప్పాకందముగా.

బాలియకు మూత శ్రమము ముప్పాకందకు దీక్షభావముగా.

నిశాచరులాలెను బాడుచుచుం గాం లక్ష్యముసేయక శ్రీహరి నుతించుచుండెనుగాని కన్నుల భాష్పములైన చెన్నుటలేను.

చూడ--[ఎగుటజూచి] ఏమిటి! అసహో! ఈ ప్రహరులచర్య యివిచిత్ర ముగనున్నది. రాక్షసులంతగా భాసించుచు డివచు గదలక మున్నాము.

ఓ! పాతక లేచి దిక్కకు కల బాహులొడ్డెడు భురారాళలో.

దూడల పురోకృత్యంబు దూడలంత ప్రాణి మిత్రమగునుగా.

జీరడుమాత్ర సుంఘమున సంచయవర్ణ గృహంబునొనికొ.

దాడు కావలేయనలం తాపమునె దండు కంటి ముగం.

(దైత్యభటులు ప్రహరులతో సవేరింతురు)

దైత్యభ--[హరిణ్యకపుంబు జూచి] దైత్యేశ్వరా? నీయాతి ననుస రించి పెట్టనలసిన భాధలన్నియు బెట్టితిమి. శూలముచే బొడిచితి వి. పనులచే ద్రొక్కిచితిమి జలమున బడవేతిమి. కొండపై నుండికి దికి వోసితిమి మాప్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థమునైనవి. హరిభక్తి విడువడు ఇకపైమీచిత్తము.

ప్రహర--శ్రీహరి! శ్రీహరి!

హిర--[తనలో] ఏమీ! ఈ యదృశము.

ఆ! శూలమునకా నిశాచరులు • స్రుక్కక దేహముని గ్రహింపగా !
 బాలుడు నేలపై బడడు • పాతడు చూడడు తృప్తి నైననా !
 పిలికివచ్చి చక్రధరు • పక్షముమానితినంచు బాదముల్ !
 ఫాలముసోక మ్రొక్కడన • పాతలమోగట కేమి హేతునో !

కామ్య ఇతమాత్రమున నేనధైర్యము వహింపరాదు దైత్యులనుజూచి భటులారా! పాములవానిని దోడ్కొనిర బి. విషసర్పముల చేదీనిని గఱపించెదగాక.

దైత్యభ—నిష్క్రమించి వెంటనే పాములవానిని బ్రవేశము

పాము—హిరణ్యశిపుఁ గాంచి దండాంబడి శ్రభవులూ

హిర—ఏమిరా ! సిద్ధితి మేలయిన విషసర్పములను వా !

పాము—చిత్తముబాబయ్య, మొగల్తాను, మల్లెకాను, పెంజేర కట్ట పుగురు, నాగుపాము ఇయేం టయేటి. అన్నికాలుగూడా ఉపామి.

హిర—ఈ ప్రహ్లాదకుమారుడు హాభక్తిని విడువకయున్నాడు. వీనిని విషసర్పములచే గఱపించి మితమితమును ద్రిష్టును.

పాము—అదెంతపనిదొరా! [ప్రహ్లాదుని జూచి] ఏంప్రహ్లాదుడా! వాటి భక్తివోదలవాయేంటి సూనానా? యీ మొగలితాను. కాటేసిందంటి మూడునిముసాల్లో ప్రాణ తెగిరిపోతాను, సూనానా తమనామరి

ప్రహ్లా—ఏమిరా ! యీ బెడంపు. నిపు స్వామిలెజ్జను నెఱవేర్చుము.

పాము—ఓరబో! ఏమి ! ఈధైర్యము సూతుమితి ఇదిగో త్రాసును నొడుల్లావుడా [మీదకు వదలును]

[ప్రహ్లా...శ్రీహరీ ! శ్రీమన్నారాయణా!

పాము---ఏంటిది! పాముకాటేతినను భయపడుకుండా వుండడే [వేరొక పామునుదీర్చి ఈ పామునుమూడు ఇరిపిప్రాణం తీస్తుంది. గఱపించును]

ప్రహ్లా---జగద్రక్షకా, లక్ష్మీకళత్రా ! భక్తుడను గాపాడుము.

పాము---హిరణ్యశిపుఁజూచి దొరా ! మీకురొప్పు సూతుంక తా సనుడులాగున్నాడు. మాపామ లేమివని నెయ్యడంలేదు.

హిర---అట్లయినసేయొద్ద గరళమున్నచో ద్రావింపుము.

పాశు...[గిన్నెగోవిషకం బోసి ప్రహరణనిశ్చయము]

ప్రహరణ--[హరిన ద్వేషించి] హే భగవంతా! సీతై కేనీ విషము దాగుచున్నాను. రక్షించు భారము నీది. [త్రాల్చును]

హి--[తనలో] ఈ విషము మానవీయైతల నేమియు బని సేయలేదు. ఆహా!

ఉ! ముంచితి నర్ధులన్ గడులు • మొత్తి కి శైల తటంబుండు దొంగ
బ్బించితి శస్త్రరాజు బొడి • పింఛిమీద గుఱింద్రపక్షి తా
ప్పించితి ధిక్కరించితి శ • పి చితి ఘోరదవాగులూదగ దొంగ
యించితి బెక్కు చాట్ల నలు • ముంచితి జానడి వేరొచ్చితమో!

చరి! ఎటుగడు జీనాపదము • లెవ్వన భర్తలలెరు భాగల
దరలగు నైజతేజమాన • దధ్యమజాడ్యము శేదు విక్లీలిక్
మోయించు నున్నాడొసే • మేషముదైర్యము నొనడిక నే
తేజుగన దుంతు వేరుతి • దివ్యమునీ ప్రభావమొగో.

నాయూహము తయు నీతడనుగ్రహముగ నే భావిచుచుండెను.
గాని మొక్కనుగ్రహ నేని సేయుచుంటిన చెప్పెను. ఈతొత్తొడిగో
ధము నాకు మృత్యువునకుం గారణముగా దోచుచున్నది. [పిచ్చారిచును.]

చండా--దైత్యేశ్వరా! సకలదేవతలును నోగపులై కొంచవ ధరాతల
మేలు నీనీ కుమారులకై చింశించెకవేళ?

శా! వక్రుడైన జమగన దగ్గురు సే • వాజేసి మేధావయో
సక్రాంతిన్ విలబ్ధిమోగటకయ • సాకాబుతో బాలకున్
శక్రద్యేషణ బద్ధజే మము చుగన్ • జాలిపుమిరోషమున్
శుక్రాచార్యుల వద్యకలత కిత్తుగన్ • సుకీముతుం యెప్పునన్!

అంతఃకటను సృహసులయల రాజుల కుపదేశించిన గర్త
ర్థకామాబుల సీతని కుగటింపును, హరినామస్మరణంబుచుండి యీతల
చిత్తమును ద్విప్పబ్రహ్మించెకము. నీవు చింతవిహ్వము.

[ప్రహరణనిశ్చయము] ప్రహరణ! మావె టరమ్ము. [ప్రహరణని
శ్చయము] నిష్క్రమించుచు.

హిర--కాకమ్ము కేనున చూచెదగొక! [నిష్క్రమించుచు.]

ప్రహేద.

తృ తీ యాంక ము

రంగము:-[పాఠశాల - ప్రవేశము - శంభుడు-చిత్రకన్దుడు- మొదలగు బాలురు]

శంభు—చిత్రకన్దు! మనప్రహేదాని గర్వలభియు నలివిగిత్రముగనున్నది ఈతని ప్రభాముగూడ నత్యద్భుతముగనున్నది. దైత్యులయందుం వలసిన లక్షణములీతనియొద్ద గానరావు.

చిత్ర—సుగుణములన్నియు మోముద్దగా జేరి యీతనినాశ్రయించినవని చెప్పవచ్చును. అహ! ఈతనిగుణములు వేనోళ్ళబాగవి వలయును. సమ సభూతముల యాకును సమభావముగిచ్చి వర్తించును. పెద్దతెవ్వరైన దవకుఁగాఁగి పించినచో సేవకుని చందమున నమస్కరించుచుండును. పరకాంతలకు దల్లులచంగమున భావి చుచుండును దీని జనులబ్రోచుటకు నిరంతరమును బ్రయత్నించు చుండును. మనలను తనసహోదరుల నందమున జూచుచుండును. ఎన్నఁడును నసత్యమునకు, తనహృదయమున స్థానికముగను.

శంభు—ఇదియే తయ నట్లుచుము. ఇతరకన్న శేషము మఱియొకటికలను. సకలవిద్యలను గలిగినవాడయ్యెను గర్వియై ముంపలేను. సమస్తవిషయముల నాశీరినవాడయ్యెను బచ్చేదియము చేత బట్టుబడకుండెను. బలము యోగ్యము విలసిల్లుచుండినవాడయ్యెను కామరోమాదలకు జిక్కుకొనకుండెను [ఎదుటజూచి] అడగో! ప్రహేదండగు దెంచుచున్నాఁడు.

[ప్రహేదగుడు ప్రవేశించుచున్నాడు]

క్రష్ణః—(ప్రవేశించి తోడిబాలురఁ జూచి)

ఓ॥ బాలకులార రంకుమన + ప్రాయకుబాలురు గొందఱున్నవై ।

గూలుటఁగంటికే గురుడు • కూరుడునర్థచయంబునందు దు ॥

శ్రీలతనర్థ కల్పనము • జేసెడిగ్రాహ్యము గాదుశాస్త్రమే॥

మేరెఱింగించెదక వినిన • మీకునిరింతర భద్రమయ్యెడిక ॥

మనగురుడు మనకు బోధించుశాస్త్రములన్నియు ముక్తిలభింప జేయునవిగావు. ఈతనివాక్యముల ననుసరించిన మనకు బాపమేగాని పుణ్యముగాదు. కావున నామందభిమానము మీకు గలజేసి నావచనముల శ్రద్ధతో వినుడు. నాయుపదేశముఁ గొనుడు.

శిష్యులు—(తక్కిన బాలురను జూచి) నేహితులారా! ప్రహ్లాదుని వాక్యముల వినుచుండిరా! ఇదిమన కాలఁడే గురుడు. ఆతంఁడేగురుకు. మనమాలేడేది చెప్పిన నదివిదము మనలను గురువు. గురువుమఱ్ఱ గ్రంథములన్నియు సుకమాల బారివేయును.

బాలురందఱును తమపుస్తకములను శారవేయుదురు]

చిత్ర—క్రష్ణదా! మేము గురుసయ్యద్దఁ జూపముఁ మాకునివే గురుడవు. నీవుచెప్పినటు ననుచుకొందుము. మాయంకఁ గృపాంతరింగుడవై మాకుముక్తిమార్గము నుపదేశింపుము.

క్రష్ణః—అందఱును నెక్కఁచారి. శ్రీహరి నామమును స్మరింపును.

(అందఱును శ్రీహరి! శ్రీహరియని కేకఁబడెను)

క్రష్ణః—బాలకులారా! సకలజన్మముల యందును మానవజన్మనెత్తుటయతిదుర్లభము. దానికి శతపర్వరమితమై జీవితకాలము నిర్ణయమైయున్నది. అందు రాత్రిగూపమనఁ గొంతయు, వ్యవహారాదికృతులఁగొంతయు, బాల్యమోహవృత్తకొమారకములయందు గొంతయు గడచిపోవుచున్నది. తక్కినకాలమందు నిందియములచే బట్టునడికామకోధలోభమోహమదమత్సరములను పాశముచే బంధింపఁబడి యిటునటుకదలఁచులకధాధ్యపుత్రమిత్ర కళత్ర బాంధవసములు నిత్యమని భావించి యజ్ఞనాంధకారమున మునిగియున్న

ప్రహేళికా పాటకము.

మానవుడు భగవంతుడు శ్రీమన్నారాయణుని గాంచు బాలడు.
శంబ — హితులారా! వినుడు ప్రహేళికా పాటకములెట్లున్నవో! ప్రహే
దా! మాకు సవ్యోధగావించి మమ్ముద్ధరింపుము.
ప్రహే — హితులారా!

సీ॥ కంటిచేమనవారి • ఘనులుగృహనులై
విఫలులై కైకొన్న • వెజ్జితనము
భద్రార్థులై యుండి • వాయుసంకార
పద్ధతినారక • పట్టువడిరి
కలయోనులందెల్ల • గర్భాద్యనస్థల
బురుషుండుదేహియై • పుట్టునుండు
దన్నెఱుంగఁడుక్క • తాత్పర్యైకడపట
ముట్టఁడుభవశత • మాలకునమున

ఆ॥ దీనశుభములేదు • దివ్యకీర్తియులేదు
జగతిఁబుట్టిపుట్టి • చచ్చిచచ్చి
పొరలనేలమనకు • బుట్టనిచావని
తోవవెనకికొనట • దొడ్డుబుద్ధి కావున

అ॥ విషమనర్తులైన • విబుధాహితులతోడి
మరకీలదుముక్తి • మార్గవాంఛ
నాదిదేవువిష్ణు • నాశ్రయిపుణుముక్త
సంగజనులగూడి • శైశవమున॥

ఆ శ్రీమన్నారాయణుని కంఠ వేత్తొక దైవములేడు. రాక్షసు
లకు శ్రీహరి భక్తి శక్యముకాదని మీరు తలంపవలదు. పరమేశ్వరు
డగు శ్రీహరి యదతీయగును సమభావముగలవాడు. ఆతనిని భజిం
చినవారిని వాడు వీరనక నిరంతరమును యక్షింపుచుండును. శ్రీహరి
భక్తి తన్నులైనవారి శక్యముగాని కార్యమేమియునుండదు. ఏది! ఒక్క
సారి మనమందఱమును శ్రీహరి నేకకంఠముతో స్మరింతము. శ్రీమ
దగ్రమారమణగోవిందోవారి. [అందఱును నట్లందురు.]

చిత్ర) — [ప్రహేళనజూచి] దైత్యరాజునందనా! నీ నాక్యములు మమ
త్యత్యతాస్సహరిపూతరులుగఁ జేయుచున్నవి. భగవంతుడగు హరి
యందు భక్తినిలచుటకు మార్గమేమి?

పృష్టా—మిత్రమా! ముచిప్రశ్న మడిగితివి. సాధుజనులతో స్నేహియు
హాసధిలవినటయ, శ్రీహరినానుకీర్తనంబును, శ్రీమన్నారాయణ
చరణధ్యానమును, సర్వభూతములయందును సనుభావముంచు
టయు, మొదలగునవి భాగవతధర్మములు. దీనికి జితమేమూలము.
మనబుద్ధిని మనము చాలి హసయక పదిలపఱచుకొనవలయును. శ్రీ
మన్నారాయణుడు సకలప్రాణి హృదయములయందును నంత
ర్యామియై యుండును.

గీ॥ దానవదైత్య భుజాగమ
మానవగంధర్వ సుకసమాజముల
క్షీణాధు చరణకమల
ధ్యానంబున నెవ్వడైన ధన్యతకొందన్ ॥

కం॥ చిక్కడునతములగ్రతువుల ।
జిక్కడుదానములశౌచ • శీలతపములం ।
జిక్కడుయుక్తిని • భక్తిని ।
జిక్కినక్రియ నచ్యుతుండు • సిద్ధమును డి ॥

భక్తిమార్గమునదానము శ్రీహరికృపకుఁ బొత్తులమైనట్లు మఱి
యొక విధమునఁగాజాలనూ, మిత్రులారా! వినుడు.

సీ॥ సంసారమిదిబుద్ధి • సాక్ష్యముగుణకర్మ,
గణబద్ధమజ్ఞాన • కారణంబు ।
గలవంటి దింతియ • కానినిక్కముగాద,
సర్వార్థములు • మనస్సంభవములు ।
స్వప్నజాగరములు • సేనుములుగుణశూన్య,
డగుపరమునికిగు • కాశ్రయమున ।

భవవినాశంబులు • వాటిల్లినట్లుగాను ,

బట్టిచూచినలేస్తే • బాలలార

నే! కడకిత్రిగుణాత్మకములైన • కర్మములకు ।

జనకమైవచ్చునజ్ఞాన • సముదయమును ।

ఘనతరజ్ఞానవహ్నిచే • గాల్చిపుచ్చి ।

కర్మవిరహితులైహరి • గనుటమేలు ॥

మిగిలినవారలను శ్రీహరిభక్తితత్పరులై సౌక్యముల గనుడు.

శంభు — ప్రహ్లాదా! నీ బోధను మేనుచుసంగించితిమి, ఇంతటినుంచి నీకు

శిష్యులమై హరిభక్తితత్పరులమై యుండుము.

ప్రహ్లాదా! నునగురువులు తమకుఁ దోచిన తెలుగునఁ జెప్పెదగుగాని శ్రీహరి
నింజేరు తెగవు జూపరు.

కం॥ ఆరాధనము మనము హరినితి

బాడుదమే ప్రాప్తు నిష్ఠ • భద్రయశంబుల్

పీడుదము దనుజసంగతిఁ

గూడుదము ముకుంద • భక్తకోటిసూక్తి ॥

కం॥ విత్తము సాస్పృతికటలము

వ్రత్తము కామాది మైరి • వర్తములనే

క్షిత్తము చిత్తము హరికట

జోత్తము నిర్వాణాపదము • శుభముగు మనకుఁ ॥

రంభు-మనమందరమును గలసి హరినిగీర్తితము.

(అందరును శ్రీహరిని బాహుచుందురు.)

(చం॥ కామాగ్నులు ప్రవేశము.)

చం॥ కా---[నదుటఁజూచి తనలో] ఏమిదీ! ఈ హరిభజన! ఈ ప్రహ్లాదా

దు తాను హరిభక్తుడగుటయే గాక, సహవాసుల చిత్తములగూడ

క్రిప్తివేసినాడు. అన్నా! ఎంతమోసముగలిగినది. ఇప్పుడు నేనేమి

సేయుదును? [అలోచించి] భయపెట్టి ప్రమాదముగాక సమీపి చి

వేమిది! ఈగవదగోళము.

శంబ—ఇది హాభజన గంధనోభము.

చండా—ఏమంత నిర్భయముగా బలికెదవు. మీయల్లరిమాని పాతముల జడువుటకుఁ గూర్చుడును.

చిత్ర—మీచదువు మహాసరములేక. మీగుచెప్పుచదువులో నొక్కటియు సాధకములేదు ఇదిగో! మాకు ప్రహ్లాదుడు చెప్పినాడు. [ఇదిగో! మీగుచెప్పిన గ్రంథములు—[వారవేల శింబరునిజూచి] శంబరా! ఈమనలో మనకేమియున్నది. రమ్మ మనము హరికీర్తనసలుపుడము.

[పాటబాడగా నందరును బాడుదురు.]

చండా—[తనలో] శ్రీనివాసి కాగమ నంబడినది. ఇక మీ నామాలు లకు వినుచునుకాదు ప్రహ్లాదా! ఈయల్లరియతయు నీమూలమునఁ గలిగినది. సింపు చెడిపోవుటయేగాక విగ్రహదలము విష్ణుభక్తులగుఁజేసి వైశ్యవంశాచారమును మర్చిన్పెట్టితివి. ఇక నీవార్త సింతిండికిఁ జెప్పకతిప్పును.

చిత్ర—శ్రీహరిభక్తులనగు మమ్మెవ్వరును నేమియు నేయకాలరు. మీగుగూడ మాలోగలిపి హరిఁ గీర్తింపుడు. రాదు.

చండా—[తనలో] శంకరాక్షసుగా నభిషేకించినవా పుష్పగుచ్ఛిగూడ జేయుదును. (ప్రహ్లాదుఁడొచ్చి) ప్రహ్లాదా! నిన్న సింహాస్థిమధ్యకు రమ్మ. నీకు బుద్ధుఁడవులకు మాకు శత్రుముకాదు. రమ్మ.

ప్రహ్లా—గురువర్యా! ఆజ్ఞననుసరించుచున్నాను.

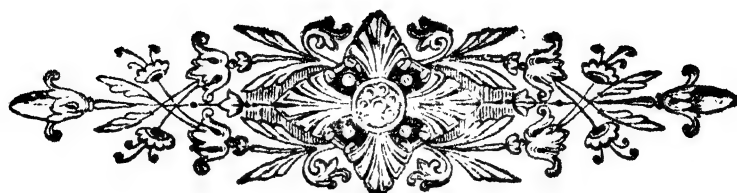
(గురువితో నిష్క్రమించును.)

చిత్ర—మిత్రమా! శంబరా ఈ నామము దానవేశ్వరుఁడేమిసేయునొకదా!

శంబ—వెట్టివాడా! ఇదిగో, నేమి చెనఁగలిగెను. మూలములచే బాడిపించినను, గజ లచే ద్రొక్కిచినను, సర్పములచే గఱపించినను జలించిన మన ప్రహ్లాదుఁడు నాలెని కూరకార్యము లేవియుఁ బ్రసేయవు. మహాభక్తుగూడ భోలు రహస్యముగ నేమిజరుగునో చూతము రమ్మ.

(నిష్క్రమించును.)

ప్రహ్లాద.

చతుర్థాంకము.

రంగము:—హిరణ్యకశిపుని నూదిగము:—ప్రహ్లాదము.

హిరణ్యకశిపుడు - హయగ్రీవుడు.

హిర—మంత్రీ! హయగ్రీవా? నాకుమారుడగు ప్రహ్లాదనుకీబుద్ధి యెప్పుడు గఱవినోగదా! ఏంత నందించినను నాతని శరీరమించుకం తయు సెన్నకున్నది. ఇంకల కేమికారణమో మూహింప జాలకు న్నారు. ఎంతచెప్పినను మన విరోధిగాను హరిస్సరించుట మానఁ దయ్యె. ఈతని చిత్తము హరినుండి మరలి చుటకు ద్రోహగాన్నింప దయ్యెను.

హయ—దేవా! నాకును విచిత్రముగనే ప్రోచుచున్నది. అయినను జండామాఝులు మగల నాతనిదోడ్కొని తగు విధంబున బోధింపును చిప్పియుండిగదా!

హిర—ఏమిచేయుదురో! శుక్రాచార్యులవారు వచ్చునంతవఱకు నేదైన జెప్పి, యతనిమతమును ద్రిపునుని దోడ్కొనిపోయితి. అయినను సుకసారి వానిని గుమారుని దోడ్కొనిరమ్మని పిలువబడెదను. [ప్రక్కంబుది] ఓరీ! సేనకా! నీవు త్వరముగ బోయి ప్రహ్లాద సమేతముగా జండామాఝులను దోడ్కొనింమ్ము.

సేవ—[నిష్క్రమించి వెంటనే బ్రవేశించి] దేవా! నేను వారికి దేవర యాజ్ఞఁ దెలుపకమునుపే ప్రహ్లాదని వెంటబెట్టుకొని వచ్చుచున్నాను.

హిర—కుమారుడు నీతికుశలుడై యుండనపుడు—

(ప్రహ్లాదుని చంపరామార్కులు పోవేళము.)

చండా--[ప్రహ్లాదునితో] ప్రహ్లాదా! నీవు నామాటవిని శ్రీహరి భక్తి వానదవా లేదా! ఇక మీతండ్రితో జెప్పువలసినదేనా? ప్రహ్లా--గురువరా! మీసపెద్దలును, నాకుఁ బూజ్యులును నగుటచే మీ మాటకెరుఁదాఁబోలును. సుసంస్తపావరణమును, సకలసౌ భాగ్యప్రదమాను, మక్తిమార్గముననుగ్రహింపజనమా మానుమని చెప్పుటకు మీచిత్తమెట్లు సమ్మతించినది. మాతాప్రీతి జెప్పినది నన్ను బెదరింతురే? ఇంతకమున్ను నన్నేకవిధము జేసిదండిన లేమయ్యెను? నాపాఁదము పోలునను సమ్మతించెదనుగాని శ్రీ హరి భక్తి వర్జించుటకుమాత్రిము సమ్మతించను.

చండా--కానియు. దీనికి ఘోరమభివేదనగాక! విమ్ము.

[హిరణ్యకశిపు సమీపించును.]

హిర--ఓసూ! చండామాస్కలా! దయసేయుడు. ప్రహ్లాదుని పీడి కుశలనిగాఁజేసి తోడితెచ్చి కాబోలు.

చండా--దానవేశ్వరా! మేమంతటి భాగ్యమును నోచుకొనలేదు.

హిర--ఏమీ! ప్రహ్లాదుడు హరిభక్తిని వర్జింపలేదా?

చండా--దైత్యకులాధీశ్వరా! ఆ మాట వింటింతుటకు మాకుస్వగ్గు చున్నది.

హిర--మరాత్మ్యులయిన నాకుమారుడు మీ బోధలు చెవినిబెట్ట లేదా? అంగతి యేదో వినుటకు నా డెదనను తొందరపడు చున్నది.

చండా--దైత్యేశ్వరా! ఏమి చెప్పమను. నీయాజ్ఞబూని కుమారుని దోడ్కొనిపోయి నా శక్తివంచనలేకుండ సమస్తశాస్త్రములను జెప్పితిని. ఏమియు బ్రయోజనము లేకపోయెను. ఈతఁడు హరిభక్తుడై యుంటుంటే గాక తోడిబాంధవులైన హరిమహిమంబును జేసించి పోయియున్నాఁడని గ్రహింపవలెను. పాతకాలయఁజే బాలుఁడును నా మాట లాలించుటలేదు. లేమ లేమ గ్రంథముల

న్నియుఁ బారవేసి మునఁటును శ్రీహరి భజనమునఁ దనుచిత్తముఁ
గీల్పొల్పి యొప్పుచున్నారు. ఇక నే సతవికేసధియున కిద్యయుఁ
జెప్పఁజాలను. నీ చిత్తమెట్లున్న నట్లు సేయుము.

కం॥ చొక్కపు రక్కసికులమున

వెక్కురు జన్మించినాడు • విష్ణునియందుఁ

నిక్కపు మక్కువవిడువ

డక్కడినుతుఁగ టిరాక్ష • స్వేచ్ఛవెట్టిఁ॥

ఆహా! చందన నమునఁ దున్నుచొల్ల చందమున నీతఁడు భవ
త్కులమున జన్మించినాడు. నీవే ముతానిఁ జక్క జెల్ల నాయును.

హిర—(కోపముతోఁ బ్రహ్వననజూచి) ఓరీ! కుంభస్వంసకా! నీవు
హరిభక్తుడవై యుండుటయేగాక యిద్దిదైత్యబాలకుల కందఱకును
గూడ నిది యుపదేశించితివా? కుమతీ ఇది నుఁ బ్రాణము
లతో మననియరాగు. సీకెవ్వక్షణవచ్చునో చూచెదఁగాక! నాయూ
దేవమునఁగాని సూర్యుండు మీట జరి పుడున నాకనుకూలమై
సర్వకాలములయూగను నాయుదేవుఁడ వీచుచుండును. మశ్రుతా
పానలబుకకు భయంబుది విన్నవడిగా నగ్ని నెల గుటకు వెఱచు
చుండును. నాయూజ్జలేసదే కాలాండు ప్రిణులను జుపుటకు భీతి
ల్లుచుండును. త్రిలోకాధినాథుఁడు మహేంద్రుండు నాయెగుట
దల నెత్త వెఱచు. యతుకిన్నెరకి పుష్ప కుండారగాడులెల్లరును నాకు
సేవకులై నామండిరమున నూడిగొలుప సుఖించుదురు వేయేల!
సకలలోకములును నాకు భయమందుచుండును. అట్టిచో నీవేలనాకు
భయమందవు లోకపాలకులెల్లఁగును నాకువిరోధుఁ య్యును నాయూ
జ్జకు భంగము సేయుటకు భీతిల్లుచుండును. అట్టయెడల నీవు మది
యాజ్ఞోక్తిఁ ఘన మెల్లు సేయగలిగితివి?

శా॥ కంఠక్షోభముగాగ నొత్తిలిమఁగ • గాఢంబుగా డింభవై ।

కుంకుంజపైరు దుర్జయుండునచువై • కుంకుండువీరవ్రతతో ।

త్పంథాబంధునందేని నేననుగులన్ • భాదీపదంశీలహం ।
 గురీమాతుఁడనుఁ రావలెదెన • స్థోగావహ్నిశీకే ॥
 ౪॥ ఆచార్యోక్తముగాక బాలునికుమో • మోసక్తిబుట్టించిన ।
 వాచాలత్వముజూపి వడ్డునహితుఁ • వస్థించిమదైత్యవం ।
 శాచారంబులు నీకుచేసెనునా • ధాత్పుంగులదోహిదన్ ।
 నిచుంజపుటమేలు చంపివలమున్ • నిర్దోషము జేసెదన్ ॥

౫॥ దిక్కులు గెలిచితివన్నియు ।
 దిక్కెవ్వడు రోరినకు • దేవేంద్రాదుల్ ।
 దిక్కులరాజులు • వేమాక ।
 దిక్కెఱుంగక కొలుతురెత్తు • దిక్కినివన్నియు ॥

ఓరీ ! దుష్టబుద్ధి ! మూడులోకముల యందునుపరమ మించినబల
 వంతుఁడెవ్వడునులేడు. నీవెవ్వని బలమునుఁమ్మకొని నాతోఁబ్రతి ఘటించెదవు ?

ప్రహ్లా—తగ్గడ్డి ! నీవుజాతించును. యీ యకారా కోపమునుమా
 నుము. బలవంతులకును, బలహీనులకును, నాకును, నీకును, ప్రహ్లా
 దులకును, నెవ్వఁడుబలమె యుడునో యతఁడేనాబలమని నొప్పుము.
 దిక్కుగలవానికిని నే నొకిం గూడ నెవ్వఁడుదిక్కి యుండునో య
 మ్మహాత్ముడే నాదిక్కిని యెఱుంగుము.

శ్రీ॥ కాలరూపంబుల • గ్రహవిశేషంబుల,
 నలఘుగుణాశ్రయండును • విభుఁడు ।

సత్త్వబలేంద్రియ • సహజప్రభావాత్మ,
 దైవినోదంబున • నఖిలజగము ।

గల్పించురక్షించు • ఖండించునవ్వయు,
 డన్నిరూపములందు • నతఁడుగలడు ।

చిత్తంబుసమముగా • జేయుమామార్గంబు,
 దక్షిణవర్తించుచి • త్తంబుకంటె ।

వ) ప్లవక నాటకము.

తే॥ వైరులెవ్వరు చిత్తము • వైరికాక ।
 చిత్తమునునీకువశముగా • తేయవయ్య ।
 మదయుతా నుర భావంబు • మానవయ్య ।
 యయ్యనీమోల మేలాడ • రయ్యజనులు ॥

తండ్రి! నీ సమస్త లోకమును జయించినని బలికియుంటివి. నీ చిత్తముచూత్రము గెలువలేకపోయితివి. నిన్నుబంధించిన కామక్రోధ లోభ మోహమదమాస్పర్యములను నావ్యక్తత్రులను గెలువజాలితివేని భూతలమున నీకొకవిరోధ యుండఁను. కావున నీవాగ్రహమునువిడిచి నాయందువాత్సల్యముచి క్రోధముచే జ పుకొని, కర్మబంధములఁ దెగగోసి సర్వభూతసమన్వయముబూని, సంసారమునుజూచి శ్రీమన్నారాయణచ రణారవిందభ్యాసమునఁ గాలముగడిపును.

హిర—(కోపముతో) ఓరీ! నక్తంచరవంశే నాశకా! చావునకుఁ దె గించి నాతోబలివచనము లాడుచుంటివి.

కా॥ నాతోడంబలిభాషలాడనజగ • న్నాధుండ నాకొంటిని ।

భూతశ్రేణికి రాజులేడొకమనం • పూర్ణప్రభాప్రాపకు ।

ద్రాక్షరంజంపిన మున్నునేవెదకితిం • బల్కొంటునారాయణు ।

డేతద్వైశ్యములోన లేమమటివా • డెందుడురా దుర్జితీ ॥

దురాత్మా! ఆ శ్రీహరిఎక్కడ నుండును. వానిరూపమెట్టిది. వానిజాడ దెలుపుము. వానిని నిన్నునుగూడ జక్కఁడచద.

ప్రహ్లా—తండ్రి! చక్కనిప్రశ్నమడిగితివి. (హరిందలంచి) ఓ! శీశవా! నారాయణా! మాధవా! నావందనములఁ గైకొనుము. (తండ్రిం) జూచి.

మ॥ కలఁడంభోధీగలండుగాని, గలజా • కాశంబునంగుంభిం ।

గలదగ్నిక దితలంబుగల్గ సితలన్ • కద్యోత చంద్రాత్మలక ।

గలఁడొలికారమునం ద్రిమూర్తులద్రలిం • గవ్యక్తు లందంలేట ।

గలఁడిసుండు గలండు తండ్రినేదకం • గానేలనియొడొక ॥

దైత్యేశ్వరా ! ఇందుడెను, అందులేదని సందేహింపనవసరము లేదు. ఎందుజూడవలెనని తలంచిన సంకుండును.

హిర—[అసనమునుండి దిగినట్టి ప్రహ్లాదుని హస్తమునుబట్టుకొని]

కం॥ డింభక సర్వస్థలముల ।

సంభారహ సేత్రుడుండు • ననుచుమిగులసా ।

రంభంబునఁ బలికెదనీ ।

స్తంభంబునఁజూపఁగలవె • చక్రీగ్రీగ్రీ॥

సీపుఁజెప్పినట్లే స్తంభమునఁ జూప వేని సీశిరమునుగ్రుంచెద, అప్పుడా తనువచ్చి నిన్ను రక్షించునేమో చూచెద, ఏమి ! చూడెదనా?

ప్రహ్లా—(హరిని ద్వేషించి తనలో) హే ! లక్ష్మీశత్రా! నైకుంతనాథా ! నాతండ్రిచాక్యముల నీరు వినుచుంటివా ! భవద్భక్తుడనగు నాప్రేమలమూని నిన్నీ స్తంభమునఁ జూపుమని పలుకుచున్నాను. నీచరణచేనకుండెగునాయందుఁ గృపవహించి యీ స్తంభమునుండి వెలుపడి మాతండ్రికి నీదీన్యమంగళ విగ్రహసందర్శనమిచ్చి యీతిని యజ్ఞానమును శాపుము. నీవేనాకుఁకమ్ము. నీవేనాకుశరణము. నారాయణా ! శేషశేయనా ! రక్షింపుము. రక్షింపుము.

హిర—ఏమిరా! మాటలాడవు.

ప్రహ్లా—తాగ్రీ! ఈ స్తంభమున సీపు శ్రీహరిని జూడఁగొంచెదనా ? నీకోరిక దీర్చుకొనవచ్చును.

శ॥ అంభోజాసనుఁడాదిగాగ దృఢప • ర్యంతంబు విశ్వాత్ముడై
సంభావంబున నుండు ప్రోడవిపుల • స్తంభంబునందుండఁడే
స్తంభాతర్గతుడయ్యు నుండుటకు నే • సంభావములేదు ని
ర్భంభత్వంబున నేడుఁగానబడు బ్ర • త్యక్షస్వరూపంబున॥

హిర—[కోపముతో] ఏమీ ! అట్లనా ! కానిమ్ము. ఇంతుఁజూపుము.
[స్తంభమును దన్నును.]

ప్రహ్లా—శ్రీహరీ ! రక్షింపుము.

(స్తంభములో.)

అరే! దురాత్మా! దైత్యకులాధమా! నాకు కఠాత భక్తుఁ
డగు ప్రహేళికని హింసింపుచుండువా ఇదిగో సీమరణమాసన్న
మైనది. (స్తంభమును బద్దలు జేసి యీశులకువచ్చును.)

హిర — (ప్రహేళికనిచూచి) భళిరా! కుమారా! ఇప్పుడుగ నా నీచిత్తము
నాకుఁ జెలిసింది. ఎప్పుడును చూపించలే యీ హిర జాపి
తివి. ఇంక నాపగఁజక్కఁగఁచెదగాక! [తనలో]

ఉ॥ శంభున బాలుడాడినను • ఫీత స్వగతత్వము • బ్రతి
ష్ఠింపదలంచి యిడుగర • సి హారీరము దాల్చిచకి) శి
క్షింపగవచ్చినాడు హరి • చేమృతియ నుదల తునైన నా
సొంపును బెంపునందఱును • చూడఁజరి తు నొంతు శత్రువుక॥

[నరశింహమూర్తి కెదురగును.]

నర — అరే! దైత్యకులాధమా! అరే! విష్ణుద్వేషి!

[హిరణ్యకశిపుని బట్టుకొని తొడలపైఁ బెట్టుకొని నధిండును.]
[తెరవాటును]

పూర్ణము.

అనుబంధము.

[స స కు డు]

హరినిజూడగ - నరుగుదెంచిన మమ్మిగటికొ
వారింతులేల - బెహింతులేల - కారణములేక ||హరి||
భూసురులము - తాపసాశ్రేణులము
దోషమహితులము - నిష్కాములము || హరి ||

[జ యు డు]

వలదు-వలదు-పోవలదు - నామాటదలపుడీ||
లలితచరిత్రుడు - లక్ష్మీశత్రుడు||
లలనతోడనూ - భాషింపుచునుండెను ||వ||
మేరమారిపోవు - టడిమినును ధర్మమే
ధర్మాధర్మములెఱిగిన - ధన్యులగారే ||వల||

[స స ం ద ను డు]

చాలుచాలుమిమాటల - సరణినాపుడింక
లోలుపకునుమాపును - శేధములేదు నిశ్చంక ||చా||
కోరిక లేక లేమియు - లేకనుశ్రీ
ధరుగానగబోయెను - మమ్మిటు
వారింతురే - గారింతురే ||చా||

• [స స కు డు]

పిన్న పెద్దల - భేదమరయక
వన్నవాసిదొర్గి - యొగటికొ||
వారిందిన కారణమున - ధారుణిమీరలు రాక్షస

వంశమునందున - ప్రావిష్టన మహాదేవగుగాక ||పి||
మునులతపోమహిమలు మూఢులైనమీకు
మనమున దెలిసిన - ఫలితముగంటిరే ||పిన్న||

(శ్రీ హ రి)

ధన్యుడనైతిగాదా - తాపసులారానే ||
మాన్యతకెక్కిన - మామకజన్మము
మానులారా - మీరాకా ||భ||
మీపదరజమిటు - బగువుటచేత
నాపురమెల్లను - పావనతవహించె ||భ||

[స న కు డు]

నిగమాంతవేద్యా - నిన్నుబోగడదరమా ||
అగణితగతి - నందరిసనుదృష్టి
మిగులకృపతోడ - సాకుచునుండువు ||ని||
నీమాయదెలియలేదు - నీరజాసనాదులైన
భూమిని నిన్నుబోలిన - దైవమీకొకడులేడు ||ని||

[హి రి ణ్య యు డు]

మునీంద్ర చంద్ర నారదా - నాసంకల్పమువినమా||
మూడుగోకములనే - వాడజూచిన ననుగిల్చెడు
వాఙ్మోక్షజ్ఞులనులేకు - బలహతుడు హరియట
వానినిదాకగ - వెఱుగుతంబునకేగెద ||మునీం||

[నా ర ణ డు]

భలిధర్మ - నీబలముకే నెంతయుసంత సించితి ||భ||
నీతోబొరగు నీడగు - వాడూహరి

సందేహం - బిసుసుంతయు లేదు ||భ||
 వైకుంఠుండిపుటాని - పురమనలేదు
 కిటిరూపంబున రసాతల - ముననుండెన్ ||భ||
 నీవటకేగిన నిన్నత - డెదిరించున్
 నీకరముల - కంఠాని దీర్చున్ ||భ||

[హి రణ్య యుఁడు]

నూకరమవై - నాకశ్శీర్షి
 ప్రాకటముగ - నిందుడాగిశో ||నూ||
 నీకుధైర్యమున్న - నిల్వనిపుడె రణములోన్
 బోకార్చెద - బరిమార్చెద - యసురులకు ముదముగూర్చెదన్ ||

[హి రణ్య కశి పుడు]

ప్రణుతిగైకొనగదయ్య - భారప్రీతి||ప్ర||
 ఆశ్రితవత్సలుడఁ ని - యలీముదమున ని
 న్నాశ్రియించితిని - మించి - విరించి||ప్ర||
 వరమునొసఁగిసీకు - వాంఛయుండిన
 కరుణదలిర్పగ నా - కోరినవరములనొసఁగము||ప్ర||

[బ్రహ్మ.]

వత్సలైష్మా - నీ కోరినవరములనొసఁగి||ప్ర||
 యత్సహంబున - సత్కార్యంబులజేయుచు
 సుజనహితుడవై శోభిల్లుచు - యశముగనుము||ప్ర||
 వరములగల్గెనటంచు - గర్వింపక
 ధ్వజీతలమును - బాలింపుము||ప్ర||

[హీ రణ్య క శీ పు డు.]

ఆనందమాయె - బ్రహ్మానందమాయె - పరమానందమాయెగా
 నీయమూల్యకరుణాశ్రేణి - నిట్టిపరములగంటి - మిగులగృతార్థగంటి
 భూమియందు - చిరతనిక్తీర్తిగంటి॥ ఆ
 భువి నన్నబోలిన - పుణ్యమూర్తిలేడెగా - నీదయానిగముకు
 బాతుడనైయెగడు - నాకు నేనొక తల పునగలుగునే॥ ఆ

[హీ రణ్య క శీ పు డు.]

తనయావినయగుణ - భరిణామిటురమ్మా॥
 తనయులపలుకులు - జనకులకెంతయు
 మనమునమోదము సంచుచుగా॥త॥
 గుగువులు చెప్పిన దలలేయు
 చిరిమోదాబున ప్రతియించితివా॥త॥
 చదివిన చదువులలో మేలగు
 చదు చేసని నీ మదికినోచెరు॥త॥

[ప్రోక్షా ము డు.]

గృహమనునూతిని - గూలక॥
 యిహపరములకై - శ్రీహానిభజించుట
 మేలనినామదికి - దోచెనుతాడీ॥గృ॥
 సతిసుతిహిత - బాంధవతతి
 సతతవటంచును - దలచుచు॥గృ॥

[హీ రణ్య క శీ పు డు.]

ఈమతి - సుతా - నీకెవరుబోధించిరి॥
 మనకువిరోధి - మాధవునామము - మతిదలచెదవే॥ఈ॥

తెలియక పోకిలి - జెలిపితివినుమా

పలుకకుమిక నెన్నడు - శ్రీహరినామము॥ ౬౪॥

[ప్రహ్లాదుడు.]

వగులుబోధించిన - పట్టుబడుహరిభక్తి॥

పుట్టుకతోడనే పుట్టిన రెనుశ్రీ - పుండరీకాక్షునిభక్తి॥ పరు॥

అమరహితము - ముక్తికిచూర్గము . . .

సకలసుఖప్రదము - సంపదలకాకరము - యాభక్తి॥ ప్రస॥

[హిరణ్యకశిపుడు.]

గురువరా ! కొమరుని - నీతికుశలునిగా కేముగదే॥ గు॥

కులవిరుద్ధము - యాహరిభక్తిని

దలపకయుండెడి - విధిమునరసి॥ గు॥

దైత్యకులమున - దుష్టుడుజన్మించెను

దైత్యహరుసనామము - స్మరియించెను॥ గురు॥

[హిరణ్యకశిపుడు]

చదివితివా - శాస్త్రంబుల నెల్లను॥

చదివినదానిలో - బడ్యమొకటి చదివి ।

యర్థముభాషింపుము - మోక్షమునింపుము ॥ చ॥

చదువునమర్చుము లరశితివా ।

కర్మకుడవై - కీర్తినిగొందువా ॥ చ॥

[ప్రహ్లాదుడు]

మర్చి మరసితి చదువులలో దయా

కర్మకు శ్రీహరిభజనమున మానవుడుభవ్యుడగునని॥ మ॥

హరిభజనమునకు మించినది లేనది ।

బిరువడి శాస్త్రములు ఘోషింపగ॥ మ॥

[హిరణ్యకశిపుడు.]

మానవా హరిభక్తి - తనయామానవా||
 మానక శ్రీహరి - నూచిదైవమని
 మానసమున దలచుచు - మఱి మఱి పొగడుట||మా||
 యసురమర్చనుడతడు - అతివిరోధిమనకు||
 వాసిగ నతనిని బొగడుట||మా||

[ప్రహ్లాదుడు.]

తగదు తగదిట బలుకుటతగు నే తండ్రి||
 ఆద్యంతరహితుడు - అమలగుణుడు
 అప్రమేయుడు హరినివిడ వ్రనుల చెప్పుట||త||
 ఆతని మహిమంబులు - అవనిబోబొగడగ||
 అజ్ఞునికైనను శేషాహ్నికైనతరిమే||త||

[హిరణ్యకశిపుడు.]

హరిబాడను జెలిపెదవా బిర బిర నీవా ||హరి||
 హరికైవలకీతి - యెందునుగఃపింపకు||
 వరతమ్ముని దుఃఖిన యా ||శ్రీహ||
 అతనిబాడ జెలిపితివేని||
 అనిముదమున నవనినిగూల్చె యసుర||
 తతి కానందము నిం చెడ||హరి||
 ఎందుగలడే రూపంబుననుండును||
 ఏక్రియవర్తియనుయా||హరి||

[ప్రహ్లాదుడు.]

ఇందుండును - సందాండుండటంచును||
 సందేహింపకుత్పండి యాహరి||

ఎందుజూచిన సంజేయుండును!

నానందముతోడను జూడగవచ్చును॥ఇందు॥

సకల భూతములయందును - చక్కగ వెలిసెడి

హరి - పుణ్యచరిత్రుడు॥ఇందు॥

[ప్ర హ్లా దుఁ డు.]

సమముదేనను - సరగునబ్రోవగ - శ్రీహరి॥స॥

నినుచుదిదలఁచిన - ననుజనకుడు

ఘనముగదండింప - గడఁగెను ॥స॥

దిక్కులేరెవరు నీవే - దిక్కు అఖిల

జగములకు - దిక్కుగువాడా - మొక్కెన॥స॥

[ప్ర హ్లా దుఁ డు.]

హరినిజూపుమంచు న - సురనాథుడు!

బరువడినను - బాధింపుచుండెను - మరుజనకా॥హ॥

మొరవిని నను - బ్రోవగనీశుభదర్శనము!

జనకునకొసగి - కల్మషరహితుని జేయగదే॥హ॥

సకలభూతములయందు - శతుతనుండెడినీవు!

నాదుమాటనిట్లు సరగరమ్ము॥హరి॥

[ప్ర హ్లా దు డు]

దేవాదిదేవదేవా - దివ్యప్రళావా

శరణంటిగావవే - దయాహిందా ॥దేవా॥

దనుజభటుల బాధలకు - భాళకుంటి

మనసిజజనకనన్దు - మనోజవే కృప ॥దే॥

కామనారాయణ, కవులు రచించినది.

ద్రౌపదీ వస్త్రాపహరణము.

(రీతింకముల నాటకము)

దీనిని మృదవధుర తైలిని నాటకముల ప్రదర్శించు వారికెంతయు ననుకూలముగ వ్రాయబడినది. ఇందు రాజమూడి చింతామణి థియేటరు యాక్టరుగు అల్లక చంద్రశేఖరముగారిచే రచింపబడిన శిరీశీర్తనలుగలవు. చదివితీరవలెను.

యిప్పటికి రీతి ప్రతులు అచ్చుబడినవి. కొద్ది ప్రతులు మాత్రముగలవు. వెల, 1-0-0

కొత్తనాటకము! చక్కని ప్లాటు! మంచి శీర్తనలు!!

మదన సాయక నాటకము

(అల్లంశెట్టి అప్పయ్యకవి విరచితము)

చదివి తీరవలెను.

ప్రదర్శనానుకూలము.

నేడే పుస్తకమునకు వ్రాయండి.

కాపీరైటు రిజర్వ్

వెల, 0-12-0

శ్రీ సీతాదామోజ నేషనల్ కంపెనీ,

బుక్కు సెల్లర్సు.

బెజనాడ.

14.995